

Hochschule Reutlingen
Reutlingen University

**МАТЕРІАЛИ МІЖНАРОДНОЇ ІНТЕРНЕТ–КОНФЕРЕНЦІЇ ДЛЯ
СТУДЕНТІВ ТА МОЛОДИХ НАУКОВЦІВ**

**«НАУКОВІ ІДЕЇ МОЛОДІ У РОЗВИТКУ
ОБЛІКОВО-ФІНАНСОВИХ СИСТЕМ»**

28-29 квітня 2026 року

на базі кафедр економічного аналізу і фінансів та
міжнародних відносин та аудиту
НТУ «Дніпровська політехніка»

Дніпро
2026

ББК 65.052 + 65.26

УДК 657:336

Міжнародна інтернет-конференція для студентів та молодих науковців «Облік, аудит і оподаткування в динамічному світі інновацій: тренди, проблеми, рішення» Дніпро, 28-29 квітня 2025 року / Національний технічний університет «Дніпровська політехніка» – Дніпро: НТУ «ДП», 2026. 90 с.

За стиль, редакцію та достовірність поданих матеріалів студентської наукової конференції несуть відповідальність їх автори. Усі права застережені. Розповсюдження і тиражувати матеріали студентської наукової конференції без офіційного дозволу авторів заборонено.

ЗМІСТ

Секції 1 «Розвиток бухгалтерського обліку та звітності в умовах цифрової економіки»

Данилова К.С. Еволюція обліково-аналітичних систем у контексті цифрової трансформації	6
Дорш А.В. Діджиталізація обліку та її вплив на якість фінансової інформації	8
Осокіна О.Д. Формування управлінської звітності з використанням цифрових технологій	11
Гнатюк О.О. Облік і аудит розрахунків з дебіторами та кредиторами підприємства	13

Секція 2 «Сучасні тенденції та реформи у сфері оподаткування»

Цапко М.В. Сучасні виклики та перспективи податкових реформ	17
Лопатенко Н.В. Особливості спрощеної системи оподаткування селянських фермерських господарств	20

Секція 3 «Фінансові системи та механізми управління фінансами підприємств»

Переяславець В.І. Вплив інноваційних технологій на систему управління витратами підприємства	23
Маковецька А.Ю. Роль фінансового планування в управлінні підприємством	27
Денісова М.О. Сучасні проблеми планування в управлінні підприємством	29
Яйчук Ю.О. Планування та фінансування «зеленої» трансформації національної інфраструктури та реформ	32
Кошеленко Я.В. Методи фінансового планування на підприємстві: переваги, недоліки, шляхи удосконалення	35

Диченко Л.С. Фінансова діяльність комерційного банку і напрями її удосконалення (на прикладі АТ КБ «Приватбанк»)	38
Козак В.О. Комплексна діагностика та стратегічні напрями подолання фінансової кризи на підприємстві (на прикладі ТОВ «Дорекс»)	41

Секція 4 «Банківська система та фінансові ринки: виклики і трансформації»

Самодай Р.М. Цифрова трансформація процесів управління кредитним портфелем банку як відповідь на сучасні виклики	45
Путько А.О. Особливості формування кредитної політики комерційного банку в сучасних умовах	48
Негода Д.О. Сучасні виклики та напрями удосконалення фінансової діяльності банківської системи України	51
Романішина Ю.І. Вплив небанків на конкурентоспроможність традиційних банків в умовах цифрової трансформації в Україні	54
Анапольський В.С. Роль державних банків у забезпеченні стабільності фінансової системи України	57
Романішина Ю.І., Канівець А.О. Роль малого та середнього бізнесу в економіці України	57
Мала М.А. Депозитний потенціал банківської системи України: основні тенденції та перспективи зростання	63
Стойчан Ю.А. Основні тенденції та шляхи запобігання банкрутству підприємств України в умовах внутрішніх та зовнішніх шоків	66
Литвиненко М. І. Сучасний стан та перспективи інтеграції esg-ризиків в системі управління комерційним банком	69
Шматко В. В. Прикладні аспекти управління фінансами підприємств	72
Іващенко В.О. Ефективність іпотечного кредитування у комерційному банку в умовах фінансової нестабільності	75

Секція 5 «Фінансові технології (FinTech) та інновації в обліково-фінансовій сфері»

Гнеуш А.В. Розвиток фінтеху в Україні: інновації у фінансових послугах та інвестиціях	78
Вовк Є.П. Інвестиції в цивільну безпеку України	82

Секція 6 «Аудит, контроль та економічна безпека підприємств»

Чебурчан Л.С. Облік і аудит дебіторської заборгованості: значення, проблеми та особисте бачення	86
--	----

Секція 7 «Облік і фінанси в умовах сталого розвитку та глобальних трансформацій»

Крупко В.І. Аналіз практики складання звіту про управління	89
Стародубцева А. М. Ризики інвестиційної діяльності	92

СЕКЦІЯ 1 «РОЗВИТОК БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА ЗВІТНОСТІ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ»

Данилова К.С., ст. гр.071-22-1

науковий керівник: д.е.н., проф. каф. МВА

Макурін А.А. НТУ «Дніпровська політехніка»,

кафедра міжнародних відносин і аудиту

ЕВОЛЮЦІЯ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНИХ СИСТЕМ У КОНТЕКСТІ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ

У сучасних умовах цифрової економіки відбувається суттєва трансформація підходів до ведення бухгалтерського обліку та формування аналітичної інформації. Стрімкий розвиток інформаційних технологій, автоматизація бізнес-процесів та впровадження цифрових платформ зумовлюють необхідність переосмислення ролі обліково-аналітичних систем як ключового елементу управління підприємством [1]. Традиційні методи обліку, що базувалися на паперових носіях і частково автоматизованих процесах, поступово поступаються місцем інтегрованим цифровим системам, здатним забезпечувати оперативність, точність і релевантність інформації. Еволюція обліково-аналітичних систем пройшла кілька основних етапів. Перший етап характеризувався домінуванням ручного обліку та обмеженим використанням обчислювальної техніки. Другий етап пов'язаний із впровадженням автоматизованих систем обліку, що дозволили підвищити ефективність обробки даних. Третій етап відзначається розвитком інтегрованих інформаційних систем управління ресурсами підприємства (ERP-систем), які забезпечують комплексний підхід до обліку, аналізу та планування. Сучасний етап еволюції визначається активним впровадженням цифрових технологій, таких як хмарні обчислення, штучний інтелект, великі дані та блокчейн.

Цифрова трансформація обліково-аналітичних систем передбачає не лише технічне оновлення програмного забезпечення, але й зміну концептуальних підходів до формування інформації. Сучасні системи орієнтовані на інтеграцію

даних у реальному часі, що дозволяє керівництву підприємства оперативно реагувати на зміни зовнішнього середовища. Важливим аспектом є також забезпечення прозорості та достовірності інформації, що досягається завдяки використанню технологій автоматичного контролю та верифікації даних. Особливого значення набуває використання хмарних технологій, які дозволяють забезпечити доступ до облікових даних з будь-якої точки світу, зменшити витрати на ІТ-інфраструктуру та підвищити рівень інформаційної безпеки [2]. Крім того, застосування технологій штучного інтелекту сприяє автоматизації рутинних облікових операцій, прогнозуванню фінансових показників та виявленню потенційних ризиків. Використання аналітики великих даних дозволяє підприємствам отримувати більш глибоке розуміння економічних процесів та приймати обґрунтовані управлінські рішення [3].

Отже, еволюція обліково-аналітичних систем у контексті цифрової трансформації є закономірним процесом, що відображає загальні тенденції розвитку економіки. Впровадження сучасних цифрових технологій сприяє підвищенню ефективності обліку, якості аналітичної інформації та конкурентоспроможності підприємств. Подальші дослідження у цій сфері повинні бути спрямовані на розробку методичних підходів до інтеграції інноваційних технологій у систему бухгалтерського обліку та адаптацію управлінських практик до умов цифрового середовища.

Список літератури:

1. Писарчук О. Цифровізація обліково-аналітичних процесів в контексті розвитку людського капіталу // *Сталий розвиток економіки*. 2025. № 1 (52). С. 340–344.
2. Tsiutsiak I., Tsiutsiak A., Tsiutsiak V. Порядок проведення внутрішнього контролю витрат в умовах цифрової трансформації обліково-аналітичних процесів // *Ekonomichnyu analiz*. 2025. Vol. 35, No. 2. P. 245–253.
3. Реслер М. Вплив цифрової економіки на обліково-аналітичну систему. *Acta Academiae Beregsasiensis. Economics* 5 (2024): 441-450.

*Дорш А.В., ст. гр.071-23зск-1
науковий керівник: д.е.н., проф. каф. МВА
Макурін А.А. НТУ «Дніпровська політехніка»,
кафедра міжнародних відносин і аудиту*

ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ЯКІСТЬ ФІНАНСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ

У сучасних умовах розвитку цифрової економіки діджиталізація бухгалтерського обліку виступає одним із ключових чинників підвищення ефективності управління підприємством. Активне впровадження інформаційних технологій у сферу обліку сприяє трансформації традиційних підходів до збору, обробки та представлення фінансової інформації. У зв'язку з цим особливої актуальності набуває дослідження впливу цифровізації на якість фінансової інформації, яка є основою для прийняття управлінських рішень [1].

Під діджиталізацією обліку доцільно розуміти процес інтеграції цифрових технологій у систему бухгалтерського обліку, що забезпечує автоматизацію облікових процедур, підвищення швидкості обробки даних та розширення аналітичних можливостей. До ключових інструментів діджиталізації належать хмарні технології, системи електронного документообігу, ERP-системи, технології великих даних, штучний інтелект та блокчейн. Однією з головних переваг діджиталізації є підвищення якості фінансової інформації. Якість фінансової інформації визначається такими характеристиками, як достовірність, своєчасність, повнота, релевантність і порівнянність [2]. Завдяки автоматизації облікових процесів зменшується ймовірність людських помилок, що позитивно впливає на достовірність даних. Використання інтегрованих інформаційних систем дозволяє забезпечити узгодженість інформації між різними підрозділами підприємства, що підвищує її повноту та цілісність. Своєчасність фінансової інформації значною мірою покращується завдяки можливості обробки даних у режимі реального часу. Це дає змогу керівництву оперативно реагувати на зміни

у внутрішньому та зовнішньому середовищі. Крім того, застосування аналітичних інструментів дозволяє здійснювати глибший аналіз фінансових показників, прогнозувати тенденції розвитку та виявляти потенційні ризики.

Важливу роль у підвищенні якості фінансової інформації відіграє використання електронного документообігу, який забезпечує прозорість і контроль за рухом первинних документів. Це сприяє зменшенню ризиків втрати інформації та підвищує рівень її верифікованості. Хмарні технології, у свою чергу, забезпечують доступ до облікових даних у будь-який час і з будь-якого місця, що є важливим фактором для сучасного бізнесу. Застосування штучного інтелекту відкриває нові можливості для обробки фінансової інформації. Зокрема, автоматизуються процеси класифікації операцій, формування звітності та виявлення аномалій у даних. Це дозволяє не лише підвищити якість інформації, але й скоротити час на виконання рутинних операцій. Використання технологій великих даних забезпечує можливість аналізу значних обсягів інформації, що підвищує релевантність управлінських рішень [3].

Разом із тим, діджиталізація обліку має і певні виклики. Зокрема, існує ризик кіберзагроз, що може негативно вплинути на безпеку фінансової інформації. Крім того, впровадження цифрових технологій потребує значних фінансових витрат та підвищення рівня цифрових компетенцій працівників. Також важливою є проблема адаптації нормативно-правової бази до нових умов функціонування облікових систем. Необхідно зазначити, що діджиталізація змінює роль бухгалтера, який поступово переходить від виконання рутинних операцій до аналітичної та консультативної діяльності. Це вимагає розвитку нових професійних навичок, зокрема у сфері інформаційних технологій та аналізу даних.

Діджиталізація обліку є важливим фактором підвищення якості фінансової інформації. Вона забезпечує підвищення достовірності, своєчасності та релевантності даних, що сприяє прийняттю обґрунтованих управлінських рішень. Водночас ефективність впровадження цифрових технологій залежить від

рівня підготовки персоналу, фінансових можливостей підприємства та розвитку нормативного середовища. Подальші дослідження повинні бути спрямовані на вдосконалення методів оцінки якості фінансової інформації в умовах цифрової трансформації та розробку практичних рекомендацій щодо впровадження сучасних технологій у систему бухгалтерського обліку.

Список літератури:

1. Пелех У., Тенюх З. Вплив цифровізації на облік та звітність підприємства: переваги, виклики та стратегії впровадження // *Herald of Khmelnytskyi National University. Economic sciences*. 2024. № 328, ч. 2. С. 419–424.
2. Головчак Г. В., Шепель І. В., Шиш А. М. Модернізація бухгалтерського обліку та аудиту України в контексті зростаючого інформаційного потенціалу цифрового економічного простору // *Академічні візії*. 2023. № 23.
3. Феденько С., Плекан М., Юрченко О. Діджиталізація бухгалтерського обліку: сучасні тенденції та інструменти автоматизації // *Економіка і регіон*. 2024. № 4 (95). С. 189–195.

*Осокіна О.Д., ст. гр.071-23зск-1
науковий керівник: д.е.н., проф. каф. МВА
Макурін А.А. НТУ «Дніпровська політехніка»,
кафедра міжнародних відносин і аудиту*

ФОРМУВАННЯ УПРАВЛІНСЬКОЇ ЗВІТНОСТІ З ВИКОРИСТАННЯМ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

У сучасних умовах цифрової трансформації економіки управлінська звітність набуває особливого значення як інструмент інформаційного забезпечення процесу прийняття управлінських рішень. Зростання обсягів даних, ускладнення бізнес-процесів та підвищення вимог до оперативності й точності інформації зумовлюють необхідність впровадження цифрових

технологій у систему формування управлінської звітності [1]. Це дозволяє підвищити ефективність управління підприємством та забезпечити його конкурентоспроможність. Управлінська звітність є внутрішнім інформаційним ресурсом підприємства, який формується з метою забезпечення керівництва необхідними даними для планування, контролю та аналізу діяльності. На відміну від фінансової звітності, вона не регламентується законодавством, що надає підприємствам можливість самостійно визначати її структуру, зміст та періодичність. У цьому контексті цифрові технології виступають ключовим інструментом оптимізації процесів збору, обробки та представлення управлінської інформації [2].

Використання сучасних цифрових рішень, зокрема ERP-систем, систем бізнес-аналітики (BI), хмарних платформ та інструментів автоматизації, дозволяє інтегрувати дані з різних джерел та забезпечити їх узгодженість. Це сприяє формуванню єдиного інформаційного простору підприємства, у якому всі підрозділи працюють з актуальними та достовірними даними. Завдяки цьому підвищується якість управлінської звітності, зокрема її повнота, точність і релевантність. Однією з ключових переваг цифровізації управлінської звітності є можливість формування звітів у режимі реального часу. Це дозволяє оперативно відстежувати фінансові та нефінансові показники діяльності підприємства, швидко виявляти відхилення від запланованих значень та приймати своєчасні управлінські рішення. Інтерактивні панелі (дашборди) забезпечують наочне представлення інформації, що полегшує її сприйняття та аналіз [3].

Значний вплив на розвиток управлінської звітності має використання технологій великих даних та штучного інтелекту. Аналітичні інструменти дозволяють не лише обробляти великі обсяги інформації, але й здійснювати прогнозування, моделювання сценаріїв розвитку підприємства та оцінку ризиків. Це розширює можливості управлінського обліку та сприяє переходу від описової до прогностичної аналітики. Хмарні технології відіграють важливу роль у

забезпеченні доступності управлінської звітності. Вони дозволяють отримувати доступ до даних у будь-який час і з будь-якого місця, що особливо актуально в умовах дистанційної роботи та глобалізації бізнесу. Крім того, використання хмарних сервісів знижує витрати на утримання ІТ-інфраструктури та забезпечує високий рівень захисту інформації.

Водночас впровадження цифрових технологій у процес формування управлінської звітності супроводжується низкою викликів. Серед них слід виділити необхідність значних інвестицій у програмне забезпечення, складність інтеграції різних інформаційних систем, а також потребу у підвищенні рівня цифрових компетенцій персоналу. Окрему увагу необхідно приділяти питанням кібербезпеки, оскільки зростання обсягів цифрових даних підвищує ризики несанкціонованого доступу та втрати інформації [4]. Цифровізація управлінської звітності також змінює роль фахівців з обліку та фінансів. Вони поступово переходять від виконання рутинних операцій до аналітичної діяльності, що передбачає інтерпретацію даних, формування рекомендацій та участь у стратегічному управлінні підприємством. Це вимагає розвитку нових компетенцій, зокрема у сфері роботи з аналітичними системами та цифровими інструментами.

Формування управлінської звітності з використанням цифрових технологій є важливим напрямом розвитку системи управління підприємством. Впровадження сучасних інформаційних рішень сприяє підвищенню якості, оперативності та аналітичної цінності управлінської інформації. Це, у свою чергу, забезпечує прийняття більш обґрунтованих управлінських рішень та підвищує ефективність діяльності підприємства. Подальші дослідження повинні бути спрямовані на розробку методичних підходів до інтеграції цифрових технологій у систему управлінської звітності та оцінки їх впливу на результати діяльності підприємств.

Список літератури:

1. Заворітній М. Методичні аспекти формування управлінської звітності в сучасних умовах // *Сталий розвиток економіки*. 2024. № 3 (50). С. 283–289.
2. Шкроміда В. В., Максимів Ю. В., Гнатюк Т. М. Цифрова інтеграція фінансової та управлінської звітності в інтересах стейкхолдерів. 2025 Вип. 21, т.1 С. 359 – 368. doi: <https://doi.org/10.15330/apred.1.21.359-368>
3. Андрусак В. М., Хорошилова І. О., Смірнова Н. В. Вплив цифрових технологій на розвиток системи обліку і аудиту в Україні // *Актуальні питання економічних наук*. 2025. № 7.
4. Кирильєва Л. Організаційні аспекти формування інформаційно-аналітичного сервісу управління підприємствами торгівлі в період цифровізації. *Financial and credit activity problems of theory and practice* 3.50 (2023): 127-138.

Гнатюк О.О., ст. гр.071-22-1

науковий керівник: д.е.н., проф. каф. МВА

Макурін А.А. НТУ «Дніпровська політехніка»,

кафедра міжнародних відносин і аудиту

ОБЛІК І АУДИТ РОЗРАХУНКІВ З ДЕБІТОРАМИ ТА КРЕДИТОРАМИ ПІДПРИЄМСТВА

У сучасних умовах господарювання розрахунки з дебіторами та кредиторами займають важливе місце в системі бухгалтерського обліку підприємства, оскільки вони безпосередньо впливають на його фінансовий стан, ліквідність та платоспроможність. Раціональна організація обліку та ефективний аудит розрахунків дозволяють забезпечити своєчасне отримання грошових коштів, уникнути простроченої заборгованості та підвищити рівень фінансової дисципліни.

Дебіторська заборгованість виникає у процесі реалізації продукції, товарів, робіт і послуг з відстрочкою платежу або внаслідок здійснення авансових

платежів. Кредиторська заборгованість, у свою чергу, відображає зобов'язання підприємства перед постачальниками, бюджетом, працівниками та іншими контрагентами. Облік таких розрахунків здійснюється відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку із застосуванням відповідних рахунків, зокрема рахунків 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками», 37 «Розрахунки з різними дебіторами», 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками» та 68 «Розрахунки за іншими операціями» [1].

Важливим завданням обліку розрахунків є забезпечення достовірного відображення інформації про стан заборгованості, контроль за строками її погашення та запобігання виникненню безнадійних боргів. Особливу увагу слід приділяти оцінці дебіторської заборгованості, зокрема створенню резерву сумнівних боргів, що дозволяє більш об'єктивно відобразити фінансовий результат підприємства [2].

Практичне значення обліку та аудиту розрахунків доцільно розглянути на прикладі діяльності ТОВ «Новіс». Аналіз балансу підприємства свідчить про значний обсяг дебіторської заборгованості. Зокрема, дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи та послуги на кінець звітного періоду становить 49 624 тис. грн, що свідчить про активну реалізацію продукції з відстрочкою платежу. Дебіторська заборгованість за виданими авансами становить 24 070 тис. грн, що вказує на значні обсяги передоплат постачальникам. Інша поточна дебіторська заборгованість складає 5 995 тис. грн.

Кредиторська заборгованість підприємства також є суттєвою. Так, заборгованість за товари, роботи та послуги становить 49 501 тис. грн, що практично відповідає рівню дебіторської заборгованості за реалізовану продукцію. Це може свідчити про відносно збалансовану політику розрахунків підприємства. Крім того, підприємство має кредиторську заборгованість за одержаними авансами у сумі 10 113 тис. грн та інші поточні зобов'язання у розмірі 12 579 тис. грн.

Аудит розрахунків з дебіторами та кредиторами спрямований на перевірку достовірності відображення заборгованості у бухгалтерському обліку та фінансовій звітності. Основними завданнями аудиту є перевірка правильності визнання та оцінки заборгованості, підтвердження її реальності, аналіз строків погашення, а також виявлення прострочених та сумнівних боргів. Особливу увагу приділяють перевірячі первинних документів, таких як договори, рахунки-фактури, акти виконаних робіт та платіжні документи [3].

У процесі аудиту також здійснюється аналіз структури та динаміки заборгованості, що дозволяє оцінити ефективність управління розрахунками. Зростання дебіторської заборгованості може свідчити про недостатній контроль за розрахунками з покупцями, тоді як значні обсяги кредиторської заборгованості можуть вказувати на використання підприємством відстрочки платежів як джерела фінансування діяльності [4].

Таким чином, облік і аудит розрахунків з дебіторами та кредиторами є важливими інструментами управління фінансовою діяльністю підприємства. На прикладі ТОВ «Новіс» видно, що значні обсяги заборгованості потребують постійного контролю та ефективного управління. Забезпечення достовірності облікової інформації та своєчасного проведення аудиту сприяє підвищенню фінансової стійкості підприємства, зміцненню його платоспроможності та мінімізації ризиків неплатежів. Перспективи вдосконалення обліку та аудиту розрахунків пов'язані з підвищенням якості аналітичної роботи, удосконаленням методів контролю за заборгованістю та впровадженням ефективної політики управління розрахунками з контрагентами.

Список літератури:

1. Ганусич В. О., Гурська І. В. Облік дебіторської заборгованості: управлінський та організаційний аспекти // Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2016.

2. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні: Закон України від 16 липня 1999 р. № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення: 04.05.2026).

3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість»: наказ Міністерства фінансів України від 27 квітня 2000 р. № 92. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99#Text> (дата звернення: 04.05.2026).

4. Ткаченко Н. М. Теорія бухгалтерського обліку: підручник. 2-ге вид., доповн. і переробл. Київ: Алерта, 2020.

СЕКЦІЯ 2 «СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА РЕФОРМИ У СФЕРІ ОПОДАТКУВАННЯ»

Цапко М.В., ст. гр.071-22-1

науковий керівник: д.е.н., проф. каф. МВА

Макурін А.А. НТУ «Дніпровська політехніка»,

кафедра міжнародних відносин і аудиту

ЕВОЛЮЦІЯ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНИХ СИСТЕМ У КОНТЕКСТІ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ

У сучасних умовах глобалізації, цифровізації економіки та посилення геополітичних ризиків питання реформування податкових систем набуває особливої актуальності. Податкова політика виступає одним із ключових інструментів державного регулювання економіки, забезпечуючи наповнення бюджету, стимулювання інвестиційної активності та підтримку соціальної стабільності. Водночас сучасні економічні трансформації висувають нові вимоги до ефективності, прозорості та адаптивності податкових систем [1].

Одним із основних викликів податкових реформ є необхідність забезпечення балансу між фіскальною функцією податків і стимулюванням економічного розвитку. З одного боку, держава потребує стабільних і достатніх доходів бюджету для фінансування соціальних програм, оборони та інфраструктури. З іншого боку, надмірне податкове навантаження може стримувати підприємницьку активність, інновації та інвестиції. Це особливо актуально для країн із трансформаційною економікою, де бізнес-середовище є чутливим до змін у податковій політиці. Важливим викликом є також тінізація економіки, яка знижує ефективність податкової системи та призводить до значних втрат бюджету. Наявність значного неформального сектору ускладнює адміністрування податків і створює нерівні умови для суб'єктів господарювання. У цьому контексті особливого значення набуває впровадження механізмів

детінізації, таких як спрощення податкових процедур, зниження адміністративного навантаження та підвищення рівня податкової культури [2].

Ще одним важливим аспектом є цифровізація податкового адміністрування. Розвиток цифрових технологій відкриває нові можливості для підвищення прозорості та ефективності податкових процесів. Впровадження електронного документообігу, автоматизованих систем контролю та аналітики дозволяє зменшити рівень ухилення від оподаткування та підвищити якість податкового контролю. Проте водночас виникають нові виклики, пов'язані з оподаткуванням цифрових послуг, транснаціональних компаній і криптоактивів, що потребує узгодження на міжнародному рівні.

Суттєвим викликом сучасності є також необхідність гармонізації податкових систем у межах міжнародного економічного співробітництва. Глобалізація сприяє мобільності капіталу та транснаціоналізації бізнесу, що ускладнює оподаткування доходів і створює можливості для податкової оптимізації через використання різних юрисдикцій. У відповідь на це країни активізують співпрацю у сфері обміну податковою інформацією, протидії розмиванню податкової бази та виведенню прибутків у низькоподаткові юрисдикції [3].

В умовах економічної нестабільності та кризових явищ, зокрема воєнних дій, податкові системи стикаються з додатковими викликами. Зниження економічної активності, скорочення доходів підприємств і населення зменшують податкові надходження до бюджету. У таких умовах держава змушена одночасно підтримувати бізнес і забезпечувати фінансову стійкість, що вимагає гнучких і оперативних рішень у сфері податкової політики.

Перспективи податкових реформ пов'язані з формуванням ефективної, справедливої та інноваційно орієнтованої податкової системи. Одним із ключових напрямів є подальша цифровізація податкового адміністрування, що дозволить підвищити рівень автоматизації процесів, зменшити людський фактор і забезпечити прозорість взаємодії між платниками податків і державою.

Важливим є також розвиток ризик-орієнтованих підходів до податкового контролю, що сприятиме зниженню тиску на добросовісний бізнес [4].

Іншим перспективним напрямом є спрощення податкової системи, зокрема скорочення кількості податків, уніфікація процедур їх адміністрування та підвищення зрозумілості податкового законодавства. Це сприятиме покращенню бізнес-клімату, зростанню інвестиційної привабливості та зменшенню рівня тінізації економіки. Особливої уваги потребує стимулювання інноваційної діяльності через податкові інструменти. Надання податкових пільг для інноваційних підприємств, стартапів та інвестицій у науково-дослідні розробки може стати важливим фактором економічного зростання. У цьому контексті податкова політика повинна бути спрямована на підтримку розвитку високотехнологічних галузей та інтеграцію в глобальні інноваційні процеси.

Не менш важливим є забезпечення соціальної справедливості оподаткування. Це передбачає впровадження прогресивних елементів у податкову систему, боротьбу з ухиленням від сплати податків та забезпечення рівного податкового навантаження для різних категорій платників. Такий підхід сприятиме підвищенню довіри до податкової системи та зміцненню соціального контракту між державою і суспільством. Отже, сучасні виклики податкових реформ зумовлені складними економічними, технологічними та соціальними процесами, що вимагають комплексного та системного підходу до їх вирішення. Перспективи розвитку податкових систем пов'язані з їх цифровізацією, спрощенням, підвищенням прозорості та орієнтацією на стимулювання економічного розвитку. Ефективна реалізація податкових реформ є запорукою фінансової стабільності держави, підвищення конкурентоспроможності економіки та забезпечення сталого розвитку в довгостроковій перспективі.

Список літератури

1. Титаренко Л. М. Міжнародна економічна політика України: сучасні виклики та перспективи // *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2018. Вип. 22. С. 114–118.

2. Милашко М. Оподаткування підприємств ІТ-сфери: сучасні виклики та перспективи // *Економіка та суспільство*. 2025. Вип. 80. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-80-XX>

3. Сергійчук С. Сучасні виклики і перспективи для розвитку вітчизняного підприємництва в умовах війни і повоєнного відновлення // *Економіка та суспільство*. 2024. Вип. 63. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-63-XX>

4. Цалан М. Трансформація пріоритетів податкових політик країн ЄС // *Економіка та суспільство*. 2025. Вип. 79. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-79-84>

Лопатенко Н.В., ст.гр.071-23зск-1

науковий керівник: д.е.н., зав. каф. ЕАФ Усатенко О.В.

НТУ «Дніпровська політехніка»,

кафедра економічного аналізу і фінансів

ОСОБЛИВОСТІ СПРОЩЕНОЇ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ СЕЛЯНСЬКИХ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ

Система оподаткування фермерських господарств є одним із ключових факторів, що впливає на результати їх діяльності, фінансову стійкість та інвестиційну привабливість. Наявність різних режимів оподаткування, складність адміністрування податків, а також обмежені можливості використання податкових інструментів оптимізації створюють додаткові труднощі для суб'єктів малого агробізнесу. Нормативно-правове регулювання оподаткування здійснюється на основі положень Податкового кодексу України, зокрема розділу XIV, який визначає особливості спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності [1]. Для сільськогосподарських товаровиробників ключове значення має група платників єдиного податку IV групи, яка передбачає спеціальний порядок визначення податкових зобов'язань залежно від площі сільськогосподарських угідь та їх нормативної грошової

оцінки. До платників єдиного податку четвертої групи відносять сільськогосподарських товаровиробників. А саме це:

1) юридичні особи незалежно від організаційно-правової форми, у яких частка сільськогосподарського товаровиробництва за попередній податковий (звітний) рік дорівнює або перевищує 75%;

2) фізичні особи - підприємці, які провадять діяльність винятково в межах фермерського господарства, зареєстрованого відповідно до Закону України «Про фермерське господарство» [2].

Умови перебування на єдиному податку четвертої групи наведені в Табл.1:

Таблиця 1

Умови перебування на єдиному податку четвертої групи для юридичних осіб [1]

Умова	Пояснення	Нормативне підґрунтя
частка сільгосптоваровиробництва	не менше 75% доходу за попередній податковий рік	пп. 14.1.262 ПКУ; пп. 291.4 ПКУ
зниження частки до 50%	можливе, якщо у попередньому (звітному) році понад 30% земель перебували на окупованій території або в зоні бойових дій	п. 10.1 підрозд. 8 розд. XX ПКУ

Об'єктом оподаткування єдиним податком четвертої групи виступає площа сільськогосподарських угідь, до яких належать рілля, сіножаті, пасовища та багаторічні насадження, а також земель водного фонду (внутрішні водойми, озера, ставки, водосховища), що перебувають у власності сільськогосподарського товаровиробника або надані йому в користування, зокрема на умовах оренди. Базою оподаткування єдиним податком четвертої групи є нормативна грошова оцінка одного гектара відповідних сільськогосподарських угідь з урахуванням коефіцієнта індексації, визначеного станом на 1 січня базового податкового (звітного) року [1]. Об'єкт та база оподаткування зазначені на Рис.1:

Об'єкт оподаткування

- площа сільськогосподарських угідь, до яких належать рілля, сіножаті, пасовища та багаторічні насадження, а також земель водного фонду (внутрішні водойми, озера, ставки, водосховища), що перебувають у власності сільськогосподарського товаровиробника або надані йому в користування, зокрема на умовах оренди

База оподаткування

- нормативна грошова оцінка одного гектара відповідних сільськогосподарських угідь з урахуванням коефіцієнта індексації, визначеного станом на 1 січня базового податкового (звітного) року згідно з правилами, встановленими статтею 289 ПКУ

Рис. 1. Об'єкт та база оподаткування єдиним податком четвертої групи

У 2026 році коефіцієнт індексації нормативної грошової оцінки становив 1,08 і застосовувався до всіх категорій земель та видів угідь. Для платників єдиного податку четвертої групи розмір ставок податку з 1 гектара сільгоспугідь та/або земель водного фонду залежить від категорії (типу) земель та їх розташування. Платники єдиного податку четвертої групи здійснюють сплату податкових зобов'язань поквартально протягом 30 календарних днів, що настають за останнім календарним днем звітного кварталу. При цьому розподіл річної суми податку здійснюється нерівномірно відповідно до встановлених пропорцій. Зокрема, у першому та другому кварталах сплачується по 10% річної суми податку (до 30 квітня та до 30 липня відповідно), у третьому кварталі - 50% (до 30 жовтня), а у четвертому кварталі - 30% (до 30 січня року, що настає за звітним). Такий порядок визначено положеннями податкового законодавства і враховує сезонний характер діяльності сільськогосподарських товаровиробників.

Список літератури

1. Податковий кодекс України : Кодекс України; Закон, Кодекс від 02.12.2010 № 2755-VI // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2755-17> (дата звернення: 13.04.2026)
2. Про фермерське господарство : Закон України від 19.06.2003 № 973-IV // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/973-15> (дата звернення: 13.04.2026)

СЕКЦІЯ 3 ФІНАНСОВІ СИСТЕМИ ТА МЕХАНІЗМИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ ПІДПРИЄМСТВ

Переяславець В.І., ст. гр. 072-22-1

науковий керівник: к.т.н., доцент каф. ЕАФ Штефан Н.М.

НТУ «Дніпровська Політехніка»

кафедра економічного аналізу і фінансів

ВПЛИВ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА СИСТЕМУ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ ПІДПРИЄМСТВА

У сучасних умовах цифровізації економіки підприємства функціонують у середовищі високої конкуренції та нестабільності ринків. За таких умов ефективне управління витратами є ключовим чинником забезпечення фінансової стійкості та конкурентоспроможності.

Управління витратами є системним процесом, що охоплює планування, облік, аналіз і контроль витрат з метою досягнення оптимального співвідношення між використаними ресурсами та отриманими результатами. Воно передбачає не лише скорочення витрат, а їх економічно обґрунтовану оптимізацію[1].

Процес управління витратами повинен бути направлений на формування собівартості у попередньому та поточному режимах та оперативному втручанні у діяльність підприємства у разі виявлення відхилень від бажаного стану.

Система управління витратами повинна удосконалюватись з врахуванням накопиченого світового досвіду, новітніх теоретичних і практичних досягнень в сфері управління витратами підприємства.

Інноваційні технології включають сучасні інформаційні системи, цифрові платформи, автоматизовані комплекси, аналітичні інструменти та технології штучного інтелекту. Їх використання суттєво змінює підходи до управління витратами[4].

Впровадження ERP-систем забезпечує інтеграцію даних з різних підрозділів підприємства та підвищує прозорість витрат. Аналітичні платформи дозволяють глибше досліджувати структуру витрат і виявляти резерви зниження собівартості.

Інтелектуальні системи прогнозують зміну витрат та автоматично виявляють відхилення від планових показників. Це сприяє переходу до проактивного управління[5].

Разом із перевагами існують ризики: значні початкові інвестиції, необхідність навчання персоналу та кіберзагрози. Тому впровадження інновацій має здійснюватися поетапно.

Перспективи розвитку пов'язані з подальшою цифровізацією, інтеграцією зі стратегічним менеджментом та орієнтацією на сталий розвиток. Інноваційні технології стають ключовим фактором модернізації системи управління витратами[3].

Важливим напрямом є використання хмарних технологій, які дозволяють зменшити витрати на IT-інфраструктуру та забезпечують доступ до даних у режимі реального часу.

Автоматизація бізнес-процесів (RPA) сприяє скороченню операційних витрат, мінімізує людський фактор та підвищує точність обліку[2].

Використання великих даних (Big Data) дає змогу більш точно оцінювати витрати, прогнозувати їх зміну та приймати обґрунтовані управлінські рішення.

Важливу роль відіграє інтеграція систем управління витратами з системами управління ризиками, що дозволяє своєчасно реагувати на зовнішні та внутрішні загрози[5],

Цифрові інструменти сприяють підвищенню швидкості прийняття рішень та адаптивності підприємства до змін ринкового середовища[3].

Ефективне впровадження інновацій потребує формування цифрової культури на підприємстві та розвитку компетенцій персоналу.

Впровадження систем управління витратами на основі ключових показників ефективності (KPI) дозволяє підвищити контроль за використанням ресурсів[4].

Діджиталізація обліку витрат забезпечує оперативність формування звітності та підвищує її точність.

Використання блокчейн-технологій підвищує прозорість фінансових операцій і знижує ризик шахрайства.

Інтеграція CRM- та ERP-систем дозволяє краще узгоджувати витрати з доходами та підвищувати ефективність бізнес-процесів[1].

Інноваційні технології сприяють переходу від традиційного обліку витрат до управління їх життєвим циклом.

Важливим є впровадження систем бюджетування в реальному часі, що дозволяє швидко коригувати витрати відповідно до змін середовища. Бюджети надають керівництву підприємства можливість узгодити діяльність підрозділів у середині підприємства і підпорядкувати її розвиток загальним стратегічним цілям; реалізовувати управління за відхиленнями витрат, при чому відхилення між фактичними і плановими показниками витрат можуть аналізуватися на будь-якому рівні управління.

Застосування цифрових двійників (Digital Twin) дає змогу моделювати витрати та оптимізувати процеси ще на етапі планування.

Підвищується значення кібербезпеки як складової ефективного управління витратами в умовах цифровізації[5].

Хмарні технології сприяють оптимізації витрат на ІТ-інфраструктуру, оскільки дозволяють зменшити витрати на обладнання, обслуговування та оновлення програмного забезпечення підприємства.

Цифровізація управлінських процесів підвищує швидкість обробки інформації, що забезпечує оперативне прийняття рішень щодо оптимізації витрат та підвищення ефективності діяльності підприємства[4].

Інтеграція різних інформаційних систем (бухгалтерських, виробничих, логістичних) дозволяє узгоджувати витрати між підрозділами підприємства та забезпечує цілісність управлінської інформації[5].

Автоматизація закупівель знижує витрати на постачання необхідних матеріалів, обладнання і т.і..

Результати дослідження показують, що впровадження інноваційних технологій, таких як хмарні сервіси, аналітика великих даних, автоматизація процесів має значний вплив на оптимізацію витрат, синхронізацію витрат і доходів підприємства, що сприяє підвищенню ефективності роботи підприємств і слугує базою для для забезпечення фінансової стійкості підприємства.

Список літератури

1. Закон України «Про інноваційну діяльність». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15>
2. Бланк І. А. Управління витратами підприємства : навчальний посібник. Київ : Ніка-Центр, 2019. URL: https://pidru4niki.com/ekonomika/upravlinnya_vitratami_pidpriyemstva
3. Савицька Г. В. Економічний аналіз діяльності підприємства. Київ : Знання, 2020. URL: <https://buklib.net/books/21939>
4. Друкер П. Ф. Інновації та підприємництво. Київ : Наш Формат, 2018. URL: <https://nashformat.ua/products/innovatsii-ta-pidpriyemnytstvo-709161>
5. Костирко Л. А. Управління витратами в системі менеджменту підприємства. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe

Маковецька А.Ю., ст. гр. 072-23-1

науковий керівник: к.т.н., доц. Штефан Н.М.

НТУ «Дніпровська політехніка»,

кафедра економічного аналізу і фінансів

РОЛЬ ФІНАНСОВОГО ПЛАНУВАННЯ В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВОМ

У сучасних економічних умовах фінансове планування набуває особливої ваги, оскільки саме від якості управління фінансовими ресурсами залежить стабільність і результативність діяльності підприємства. Постійні зміни зовнішнього середовища, зростання конкуренції та невизначеність ринкових умов змушують підприємства приділяти більше уваги плануванню фінансів як основі ефективного управління [1; 2; 4].

Сутність фінансового планування полягає у визначенні потреби підприємства у фінансових ресурсах, пошуку можливих джерел їх залучення та обґрунтуванні напрямів використання з урахуванням поставлених цілей [1]. Фактично воно дозволяє заздалегідь оцінити фінансові можливості підприємства, спрогнозувати результати діяльності та підготуватися до досягнення бажаного фінансового стану [3; 4]. Фінансове планування – це не просто набір цифр у бюджеті, а динамічний процес, який має охоплювати всі рівні управління. Навіть найдетальніший план втрачає сенс, якщо він не доведений до конкретних виконавців і не підкріплений системою мотивації.

У системі управління підприємством фінансове планування виконує узгоджувальну роль, оскільки поєднує різні напрями діяльності в єдину фінансову стратегію. Завдяки цьому забезпечується логічний зв'язок між плануванням доходів, витрат, інвестицій та джерел фінансування. Окрім цього, воно дає змогу здійснювати контроль за фінансовими результатами та своєчасно коригувати діяльність підприємства [2; 3].

Важливим є те, що фінансове планування сприяє зміцненню фінансового стану підприємства, забезпечує його здатність своєчасно виконувати зобов'язання та підвищує довіру з боку інвесторів. Воно також допомагає більш ефективно використовувати ресурси та знаходити внутрішні можливості для розвитку [1; 4]. Не менш важливою є його роль у зменшенні ризиків, адже планування передбачає врахування різних варіантів розвитку подій і підготовку

до можливих змін [2]. Ще одним важливим аспектом є роль фінансового планування у забезпеченні ефективного управління грошовими потоками підприємства. Саме завдяки плануванню доходів і витрат формується можливість підтримувати необхідний рівень ліквідності, уникати касових розривів та забезпечувати своєчасне виконання фінансових зобов'язань. У цьому контексті фінансове планування виступає інструментом балансування надходжень і витрат, що є критично важливим для стабільної діяльності підприємства. Також фінансове планування сприяє підвищенню прозорості діяльності підприємства. Чітко сформовані фінансові плани дозволяють керівництву краще розуміти поточний стан підприємства, оцінювати ефективність використання ресурсів та приймати більш обґрунтовані управлінські рішення. Це особливо важливо в умовах залучення зовнішнього фінансування, коли інвестори та кредитори потребують достовірної інформації про фінансовий стан підприємства.

Разом з тим, існують певні труднощі у впровадженні ефективного фінансового планування на підприємствах. Серед них можна виділити недостатній рівень аналітичної роботи, обмежене використання сучасних методів планування, орієнтацію переважно на короткострокові результати та відсутність комплексного підходу [2]. Подолання цих проблем дозволить підвищити ефективність управління підприємствами, зміцнити їх фінансову стійкість і створити умови для довгострокового розвитку [1;2;4]. Водночас варто зазначити, що фінансове планування не повинно розглядатися як формальна процедура. Його ефективність визначається ступенем інтеграції у загальну систему управління підприємством та реальним використанням отриманих результатів у процесі прийняття рішень.

Окремої уваги заслуговує питання оцінки ефективності фінансового планування. Важливо не лише розробити фінансовий план, а й визначити критерії його результативності. До таких критеріїв можна віднести рівень виконання планових показників, стабільність грошових потоків, зниження витрат та зростання прибутковості діяльності підприємства.

Фінансове планування стає дієвим лише тоді, коли воно є частиною щоденного прийняття рішень. Найкращий план не врятує підприємство, якщо менеджери середньої ланки не розуміють фінансових наслідків своїх дій. Тому паралельно з розробкою планів підприємства мають інвестувати у фінансову освіту персоналу – від майстрів до директорів. Це довгострокова інвестиція, яка окупається зниженням необґрунтованих витрат і підвищенням загальної керованості бізнесу.

Список літератури

1. Дергалюк, Б., & Деркач, Н. (2023). ФІНАНСОВЕ ПЛАНУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ: СУТНІСТЬ, ПРОБЛЕМИ ТА ОПТИМІЗАЦІЯ. Економіка та суспільство, (54). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-54-19>
2. НЕЧИПОРЕНКО, Аліна Володимирівна; СТАБІАС, Сергій Миколайович. Фінансове планування та прогнозування в системі управління підприємством. Ефективна економіка, 2022, 10. URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/653/660>
3. ЄРОХІН, Сергій А.; ВІРЬОВКА, Світлана С. Принципи та роль фінансового планування в забезпеченні розвитку підприємства. Актуальні проблеми економіки, 2020, 10.232: 82-91. URL: https://eco-science.net/wp-content/uploads/2020/11/10.20_topik_Ierokhin-S.A.-Virovka-S.S.82-91.pdf

Денісова М.О гр. 075-23-1
науковий керівник: доц Штефан Н.М.
НТУ «Дніпровська політехніка»,
кафедра маркетингу

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ПЛАНУВАННЯ В УПРАВЛІННІ
ПІДПРИЄМСТВОМ

Стратегічне планування діяльності підприємства визначає визначає довгострокові цілі та шляхи їх досягнення, з урахуванням реальної позиції підприємства в галузі. Однак у сучасних реаліях, коли зовнішнє середовище стає дедалі більш турбулентним, традиційні підходи до стратегічного планування демонструють свою обмеженість. [1]. Враховуючи економічну ситуацію в Україні, що спричинена повномасштабним вторгненням, невизначеність для більшості підприємств перестала бути лише теоретичною категорією і трансформувалася у щоденну реальність, яка вимагає оперативної реакції та впровадження стратегій адаптації до нових умов господарювання [2]. Саме тому вивчення проблем планування в управлінні підприємством зараз є особливо актуальним.

Однією з головних проблем залишається відсутність чіткої методики фінансового планування. Дуже часто на підприємствах не формується плановий баланс і не аналізується його структура, не прогнозується динаміка зміни фінансової стійкості й ліквідності. Відсутність такого аналізу на етапі довгострокового планування істотно знижує його ефективність [3]. Також проблемою є відрив довгострокових планів від короткострокових, низька прозорість планів для керівництва та переважання витратного методу ціноутворення призводить до значних економічних втрат і ризику банкрутства. Наступна проблема - високий рівень невизначеності зовнішнього середовища. Війна, що спричиняє логістичні обмеження, дефіцит кадрів, економічну кризу та кібер-загрози. Ці виклики роблять класичне прогнозування майже неможливим та потребують переосмислення стратегій управління підприємствами в напрямі формування адаптивних, стійких та цифрового захищених моделей функціонування [1,2]. Крім того, значних труднощів додає прямий воєнний вплив: знищення активів, окупація територій, перебої в логістиці та кадровий дефіцит через мобілізацію і міграцію. Ці фактори призводять до втрати виробничих потужностей, зростання собівартості та різкого падіння платоспроможного попиту, що повністю руйнує традиційні прогнози [2]. Також

слід враховувати, що підвищений рівень стресу, зумовлений постійною загрозою та невизначеністю, негативно впливає на морально-психологічний клімат у колективах, знижуючи продуктивність праці та якість управлінських рішень керівників, роблячи процес планування менш раціональним[2]. Ще однією суттєвою проблемою є непристосованість облікових і звітних документів для проведення якісного фінансового аналізу, переважання витратного методу ціноутворення а також відсутність аналізу беззбитковості продажів. Багато підприємств не доводять загальноекономічне планування до фінансового рівня, що робить плани малоефективними і відірваними від реальних фінансових потоків[3]. Для подолання цих проблем необхідно формувати фінансову стратегію підприємства та розробляти реальний фінансовий план з чітким контролем виконання. Фінансове планування повинно стати комплексним інструментом оптимізації витрачання ресурсів. Також варто переходити до адаптивного планування – короткострокові сценарії з можливістю швидкого коригування, але в рамках загального стратегічного бачення, щоб це не суперечило цілям підприємства в довгостроковій перспективі. Важливо впроваджувати інструменти ризик-менеджменту (матриця ризиків, сценарний аналіз, SWOT, PESTEL) та постійно моніторити зовнішнє середовище. Оптимізація планових рішень має ґрунтуватися на критеріях максимізації прибутку при мінімумі витрат або мінімумі вкладеного капіталу за максимально ефективного результату [2, 3]. Успішна адаптація добре простежується на прикладі підприємств, які швидко релокували виробництво, змінили логістику та переорієнтувалися на нові ринки (наприклад, «Фармак», «ОККО», «Нова Пошта»), змогли не лише зберегти стійкість, але й демонструвати позитивні фінансові результати навіть у 2022-2023 роках [3]. Це яскраво свідчить, що перехід від жорстких стратегій до гнучких адаптивних моделей є необхідністю сучасного бізнесу.

Однак для повноцінного переходу до адаптивного планування важливо враховувати гнучкість мислення керівництва: постійний моніторинг галузевих

тенденцій, готовність швидко коригувати стратегію, диверсифікувати джерела доходу, здійснювати пошук нових ринків і залучення додаткової аудиторії, що знижує залежність від одного напрямку діяльності [3]. Крім того, підприємствам потрібно регулярно проводити аналіз виконання планових показників, коригувати їх відповідно до змін зовнішнього середовища [1].

Такий підхід дозволить українським підприємствам виживати в умовах воєнної турбулентності, а також зберігати конкурентоспроможність, забезпечувати стаке економічне зростання та ефективно використовувати наявні ресурси в довгостроковій перспективі.

Список літератури:

1.Белкін І. В., Логоша Р. В., Трапайдзе С. М.(2022) Проблеми стратегічного планування на підприємствах України та можливі шляхи їх подолання . Таїрівський науковий вісник. Серія: Економіка.. (13). С. 72–77. <https://tnv-econom.ksauniv.ks.ua/index.php/journal/article/view/273/258>

2.Другова О. С., Бріль М. С., Задорожний А. О. (2025) Управління підприємством в умовах невизначеності .Управління змінами та інновації.. (№ 15.) С. 14–18. <https://cmi.politehnica.zp.ua/index.php/journal/article/view/241>

3.Дергалюк, Б., Деркач, Н. (2023). ФІНАНСОВЕ ПЛАНУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ: СУТНІСТЬ, ПРОБЛЕМИ ТА ОПТИМІЗАЦІЯ. Економіка та суспільство, (54). С. 19–25 <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-54-19>

Яйчук Ю.О., ст. гр. 075-23-1

науковий керівник: к.т.н., доц., Штефан Н.М.

НТУ «Дніпровська політехніка»,

кафедра економічного аналізу і фінансів

ПЛАНУВАННЯ ТА ФІНАНСУВАННЯ «ЗЕЛЕНОЇ» ТРАНСФОРМАЦІЇ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ ТА РЕФОРМ

Починаючи з 2022 року Україна щодня стикається з ворожими атаками внаслідок яких пошкоджується або повністю знищується цивільна інфраструктура. Станом на 2023 рік уже було пошкоджено 50% української енергетики та повністю знищено 10% [1]. Тенденція цілеспрямованого нищення енергетичних потужностей триває й до сьогодні. Курс на європейську інтеграцію вимагає впровадження принципів «відбудувати краще», «не нашкодити» та загальній відповідності зеленому напрямку. Зелена трансформація інфраструктури це не лише екологічна необхідність для пом'якшення наслідків зміни клімату, але й питання енергетичної безпеки, децентралізації та залучення багатомільярдних іноземних інвестицій, які сьогодні орієнтовані переважно на сталий розвиток.

Згідно з паризькою угодою Україна встановила стратегічну ціль скорочення викидів парникових газів на 65% порівняно з рівнем 1990 року до 2030 року, більше того також було прийнято закон про клімат, який встановлює довгострокову мету досягнення вуглецевої нейтральності до 2050 року. Для реалізації цих цілей було створено ключові документи:

1. Національний план з енергетики та клімату (НПЕК) до 2030 року, що включає в себе досягнення частки 27% енергії, виробленої з відновлюваних джерел енергії, до 2030 року, у кінцевому споживанні енергії та впроваджує політики для декарбонізації [2].

2. План для Ukraine Facility (2024 – 2027) у сфері фінансування. В межах компоненту II створено спеціальний інвестиційний фонд обсягом €6,97 млрд. Особливу увагу приділено стимулюванню зелених інвестицій: 20% усіх гарантій спрямовуються виключно на екологічні проєкти. [3]. Загалом фінансування цих планів базується на трьох рівнях.

Міжнародне фінансування: у межах програми Ukraine Facility передбачено €9,5 млрд для мобілізації державних та приватних інвестицій. Національні фонди: фонд декарбонізації України, що надає пільгові кредити та лізинг під 5–9% річних (до 90 млн грн на проєкт) на системи накопичення енергії (BESS),

сонячні електростанції, термомодернізацію підприємств, ключовою умовою є те, що проєкт має призводити до скорочення викидів CO₂.

Фонд Енергоефективності: Через програми «Енергодім», «ВідновиДІМ» та «ГрінДІМ» підтримує комплексну термомодернізацію та відновлення житлового фонду, маючи мету забезпечити економію енергії у сотнях багатоквартирних будинків

Боргові ринкові інструменти - зелені облігації: довгостроковий механізм для залучення коштів інституційних інвесторів виключно в екологічні проєкти, що дозволяє емітентам отримати довгостроковий капітал, а інвесторам - інвестувати в сталий розвиток. Це ефективний механізм залучення інвестицій для модернізації інфраструктури та зменшення викидів CO₂. Бар'єри на ринку капіталу: запуск повноцінного ринку зелених облігацій, який розвивається надшвидкими темпами (сукупний обсяг розміщення «green bonds» у 2025 році сягнув 17,6 млрд грн) гальмується низьким суверенним кредитним рейтингом України, що формує верхню межу рейтингу для субсуверенних та несубсуверенних емітентів країни. Це є стримуючим фактором для міжнародних інвесторів та перешкодою для випуску облігацій [4].

Варіант поглиблення співпраці з міжнародною організацією Climate Bonds Initiative, що допомагає країнам неінвестиційної категорії з сертифікацією зелених облігацій міжнародним стандартом, дозволить нівелювати високі воєнні ризики та залучити приватний капітал у проєкти екологічної перебудови. Впровадження стандартів СБІ забезпечує необхідний рівень прозорості та довіри з боку глобальних інституційних інвесторів [5].

Таким чином зелена трансформація національної інфраструктури України є перспективним вектором розвитку, який тісно пов'язаний з вимогами післявоєнної відбудови та євроінтеграції. Стратегічне планування вже сформоване на рівні цілей НПЕК та Плану Ukraine Facility. Проте практична реалізація потребує роботи з фінансовими механізмами: ефективного використання 9,3 млрд євро за програмою UIF, реформування екоподатку із

запровадженням системи торгівлі квотами на викиди, посилення спроможності енергетичних фондів, а також створення нормативних і гарантійних умов для випуску зелених облігацій.

Список літератури

1. Овчаренко Д.М. Повоєнна відбудова ПЕК України на основі світового досвіду. *ІНВЕСТИЦІЇ*, 2025, 2025153. URL: <https://nayka.com.ua/index.php/investplan/article/view/7137>
2. Національний план з енергетики та клімату на період до 2030 року. URL: <https://me.gov.ua/view/bb0b9ef5-ea96-4b8a-8f2f-471faf32c9df>
3. Ukraine Facility - програма фінансової підтримки України від Європейського Союзу протягом 2024-2027 років. URL: <https://uccr.org.ua/uploads/files/660538ef4bad0109308362.pdf>
4. Чубань В.С., Павлова О.. Фінансово-інвестиційне забезпечення та модернізація систем цивільного захисту України. 2025. URL: <https://repositsc.nuczu.edu.ua/bitstream/>
5. Фролов А. Зелені облігації в Україні як механізм залучення інвестицій в проекти відновлюваної енергетики та енергоефективності. 2020 URL: <https://saee.gov.ua/static-objects/saee/sites/1/Files/investicii/green-bonds-0-0.pdf>

Кошеленко Я.В., ст. гр. 072-23-1

науковий керівник: к.т.н., доц. каф. ЕАФ Штефан Н.М.

НТУ «Дніпровська політехніка»,

кафедра економічного аналізу і фінансів

МЕТОДИ ФІНАНСОВОГО ПЛАНУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ:

ПЕРЕВАГИ, НЕДОЛІКИ, ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ

Фінансове планування є фундаментальною підсистемою управління підприємством, що забезпечує обґрунтований розподіл ресурсів та досягнення стратегічних цілей в умовах ринкової невизначеності. Сучасні методи

фінансового планування охоплюють широкий спектр інструментів: балансовий, нормативний, економіко-математичне моделювання, бюджетування та сценарний аналіз [1]. Кожен із цих підходів має специфічну сферу застосування, яка визначається масштабами бізнесу, галузевою приналежністю та рівнем цифровізації облікових процесів.

Балансовий метод залишається базовим інструментом забезпечення фінансової рівноваги, оскільки дозволяє зіставляти потреби у коштах із джерелами їх формування, оперативно виявляючи дефіцит або надлишок ліквідності [4]. Його перевагами є наочність, методологічна простота та універсальність, проте статичність і орієнтація на ретроспективні дані обмежують його застосування в умовах високої волатильності ринків.

Економіко-математичне моделювання забезпечує багатоваріантність прогнозів та кількісну оцінку впливу макроекономічних чинників, однак вимагає високої кваліфікації фахівців та значних ресурсів на верифікацію моделей.

Бюджетування як інструмент оперативного фінансового планування стандартизує процес розподілу коштів між центрами фінансової відповідальності, підвищує прозорість витрат та дисципліну виконання планів [2].

Разом із тим, жорстка регламентація бюджетних процедур часто призводить до бюрократизації, зниження гнучкості управлінських рішень та маніпулювання показниками з боку підрозділів. Стратегічне фінансове планування орієнтоване на довгостроковий горизонт та максимізацію вартості бізнесу, проте стикається з проблемою неточного прогнозування структурних змін у галузі та регуляторному середовищі [4].

Практика функціонування українських підприємств засвідчує наявність системних проблем у сфері фінансового планування. До зовнішніх обмежень належать макроекономічна нестабільність, валютні ризики, зміни податкового законодавства та обмежений доступ до довгострокового капіталу [1]. Внутрішні виклики включають фрагментацію облікових даних, відсутність інтегрованих

ERP-систем, низький рівень фінансової грамотності керівників середньої ланки та формальний підхід до затвердження планів.

В умовах воєнного стану та повоєнної відбудови критично важливим стає перехід від детермінованого планування до гнучких та адаптивних моделей, що дозволяють оперативно коригувати фінансові потоки залежно від зміни операційного середовища [5]. Гнучке бюджетування та ковзне планування забезпечують зниження ризиків касових розривів та підвищують стійкість бізнес-процесів до зовнішніх шоків.

Шляхи удосконалення фінансового планування на підприємстві передбачають комплексну цифровізацію планово-аналітичних процесів, зокрема впровадження хмарних фінансових платформ, автоматизацію збору даних та використання алгоритмів машинного навчання для прогнозування виручки й витрат [3].

Інтеграція системи фінансового планування з контролінгом дозволить забезпечити безперервний моніторинг відхилень, оперативне виявлення причин неефективного використання ресурсів та швидке прийняття коригувальних рішень.

Важливим напрямом є розробка сценарних моделей («оптимістичний», «базовий», «песимістичний»), що мінімізує вплив невизначеності на стратегічний вибір підприємства. Крім того, необхідно вдосконалювати комунікацію між фінансовим відділом та операційними підрозділами, впроваджувати систему КРІ, прив'язану до фінансових результатів, та регулярно підвищувати кваліфікацію персоналу у сфері сучасних методів аналізу даних [3].

Регулярний аудит планової документації та адаптація методології до вимог міжнародних стандартів звітності (МСФЗ) забезпечать прозорість та інвестиційну привабливість підприємства. Таким чином, ефективна система фінансового планування має поєднувати класичні методи з цифровими інструментами, забезпечуючи баланс між стратегічною стабільністю та

оперативною гнучкістю, що є запорукою фінансової стійкості в умовах сучасних економічних викликів.

Список літератури

1. Луніна І. А. Фінансове планування на підприємстві: сутність, методи та сучасні виклики. Фінанси України. 2021. № 5. С. 45–58.
2. Осадча О. В., Ткаченко Н. С. Бюджетування як інструмент фінансового управління в умовах економічної нестабільності. Економіка та держава. 2022. № 8. С. 78–84. Режим доступу: <http://www.economy.in.ua>
3. Васильєва Т. А., Беспалов М. В. Цифрова трансформація фінансового планування: інструменти та ефективність. Інфраструктура ринку. 2023. № 15. С. 112–119. Режим доступу: <https://market-infr.od.ua>
4. Коваленко В. В. Стратегічне фінансове планування: методичний аспект та практика впровадження. Вісник КНУ імені Тараса Шевченка. Економіка. 2020. № 2. С. 34–41.
5. Національний банк України. Рекомендації щодо організації фінансового планування та управління грошовими потоками на підприємствах. Київ: НБУ, 2022. 92 с. Режим доступу: <https://bank.gov.ua>

*Диченко Л.С., ст. гр. 072-22-1
науковий керівник: ст. викл. Горяча О.І.
НТУ «Дніпровська політехніка»,
кафедра економічного аналізу і фінансів*

ФІНАНSOVA ДІЯЛЬНІСТЬ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ І НАПРЯМИ ЇЇ УДОСКОНАЛЕННЯ (НА ПРИКЛАДІ АТ КБ «ПРИВАТБАНК»)

Одним із ключових елементів фінансової системи будь-якої держави є комерційні банки, які забезпечують безперервність грошового обігу, сприяють акумуляції фінансових ресурсів та їх ефективному перерозподілу між суб'єктами господарювання і населенням. В умовах трансформації економіки України,

цифровізації фінансових послуг та зростання конкуренції на банківському ринку особливого значення набуває підвищення ефективності фінансової діяльності банківських установ. Важливим прикладом дослідження є АТ КБ «ПриватБанк», який є найбільшим банком України за обсягами активів, клієнтською базою та масштабами операцій.

Фінансова діяльність комерційного банку являє собою сукупність операцій, спрямованих на формування, розміщення та використання фінансових ресурсів з метою отримання прибутку, забезпечення ліквідності та фінансової стійкості. Вона включає управління власним капіталом, залученими ресурсами, кредитними та інвестиційними портфелями, а також ризиками, що виникають у процесі банківської діяльності. Основною метою фінансової діяльності банку є досягнення оптимального співвідношення між прибутковістю та ризиком при забезпеченні достатнього рівня платоспроможності.

Діяльність АТ КБ «ПриватБанк» характеризується значними масштабами та високим рівнем диверсифікації операцій. Станом на кінець 2024 року загальні активи банку перевищили 700 млрд грн, що підтверджує його лідерські позиції на банківському ринку України [1]. Власний капітал банку становив понад 90 млрд грн, що свідчить про достатній рівень капіталізації та фінансової стійкості установи [1]. Чистий прибуток банку за 2024 рік перевищив 50 млрд грн, що є одним із найвищих показників серед українських банків і свідчить про ефективність його фінансової діяльності [2]. Фінансова діяльність банку реалізується через виконання пасивних, активних та комісійних операцій. Пасивні операції АТ КБ «ПриватБанк» спрямовані на формування ресурсної бази шляхом залучення коштів фізичних та юридичних осіб. Основну частку ресурсів банку становлять депозити населення, які перевищують 60% загального обсягу зобов'язань [1]. Це свідчить про високий рівень довіри клієнтів до банку, однак одночасно формує залежність від поведінки вкладників.

Активні операції банку пов'язані з розміщенням ресурсів у кредити, цінні папери та інші фінансові інструменти. Кредитний портфель банку є

диверсифікованим і включає як роздрібне кредитування, так і кредитування корпоративного сектору. Водночас значна частка активів розміщена в державні цінні папери, що забезпечує стабільний дохід та знижує рівень ризику [2]. Така структура активів дозволяє банку підтримувати високий рівень ліквідності та фінансової стабільності.

Важливе місце у фінансовій діяльності АТ КБ «ПриватБанк» займають комісійні операції, зокрема розрахунково-касове обслуговування, еквайринг, перекази коштів та інші послуги. Значний розвиток цифрових сервісів, зокрема системи «Приват24», сприяв зростанню частки безготівкових операцій і збільшенню комісійних доходів банку. За даними банку, понад 70% клієнтів активно користуються дистанційними каналами обслуговування, що дозволяє зменшити операційні витрати та підвищити ефективність діяльності [3].

Незважаючи на високі фінансові показники, діяльність банку супроводжується певними проблемами та ризиками. Серед основних слід виділити кредитний ризик, пов'язаний із можливістю неповернення позик, процентний ризик, валютний ризик, а також операційні ризики, зумовлені цифровізацією банківських процесів. Крім того, суттєвим фактором впливу є макроекономічна нестабільність, зокрема інфляційні процеси та воєнний стан в Україні.

З метою підвищення ефективності фінансової діяльності АТ КБ «ПриватБанк» доцільно реалізувати низку напрямів удосконалення. По-перше, необхідно оптимізувати структуру активів шляхом збільшення частки високодохідних кредитних операцій при одночасному контролі ризиків. По-друге, важливим є вдосконалення системи управління ризиками, зокрема впровадження сучасних аналітичних інструментів та моделей прогнозування. По-третє, слід і надалі розвивати цифрові технології, що дозволить підвищити якість обслуговування клієнтів та зменшити витрати банку.

Особливу увагу необхідно приділити розвитку інноваційних банківських продуктів і послуг, зокрема у сфері фінансових технологій (FinTech). Це включає

використання штучного інтелекту, автоматизацію процесів, розвиток мобільного банкінгу та інтеграцію з іншими цифровими платформами. Також важливим напрямом є розширення співпраці з міжнародними фінансовими організаціями, що сприятиме залученню інвестицій та впровадженню міжнародних стандартів діяльності.

Таким чином, фінансова діяльність комерційного банку є складною багатогранною системою, що потребує постійного вдосконалення в умовах сучасних викликів. Дослідження діяльності АТ КБ «ПриватБанк» свідчить про високий рівень його фінансової стійкості та ефективності, однак подальший розвиток банку потребує впровадження інноваційних підходів, оптимізації управління ресурсами та посилення системи ризик-менеджменту.

Список літератури:

1. Офіційний сайт АТ КБ «ПриватБанк». Фінансова звітність за 2024 рік. Режим доступу: <https://static.privatbank.ua/files/ConsolidatedFinZvit2024.pdf>
2. Національний банк України. Статистика банківського сектору України. Режим доступу: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-financial>
3. Річний звіт АТ КБ «ПриватБанк» за 2024 рік. Режим доступу: <https://static.privatbank.ua/>
4. Закон України «Про банки і банківську діяльність». Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/>

Козак В.О., ст.гр.072-22-01

науковий керівник: к.е.н., доц. Дереза В.М.

НТУ «Дніпровська політехніка»,

кафедра економічного аналізу і фінансів

КОМПЛЕКСНА ДІАГНОСТИКА ТА СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ
ПОДОЛАННЯ ФІНАНСОВОЇ КРИЗИ НА ПІДПРИЄМСТВІ (НА ПРИКЛАДІ
ТОВ «ДОРЕКС»)

Сучасний стан функціонування вітчизняних підприємств характеризується високим рівнем невизначеності, що зумовлено як макроекономічними чинниками, так і специфічними ризиками воєнного часу [3]. Для ТОВ «Дорекс» питання фінансового виживання набуло критичного значення у 2023–2024 рр., коли традиційні механізми забезпечення платоспроможності виявилися неефективними. Метою дослідження є проведення поглибленої діагностики фінансових деструкцій та обґрунтування інструментарію фінансової стабілізації підприємства.

У роботі використано методи горизонтального та вертикального аналізу фінансової звітності (Форма №1 та №2), метод фінансових коефіцієнтів та трикомпонентний показник оцінки типу фінансової стійкості. Інформаційною базою слугували дані за 2022–2024 роки, що дозволило простежити динаміку переходу підприємства від стабільного до кризового стану.

Проведена діагностика фінансового стану ТОВ «Дорекс» (табл. 1) дозволила ідентифікувати ключові вузькі місця у системі фінансового менеджменту підприємства:

Деградація результативності діяльності. Аналіз динаміки доходів виявив катастрофічне падіння чистого доходу у 2023 році (до 936,0 тис. грн), що було частково нівельовано у 2024 році (5967,3 тис. грн). Проте темпи зростання собівартості склали 126,3% проти 80,3% за доходом, що свідчить про неефективність цінової політики та відсутність контролю за операційними витратами. Як наслідок, підприємство протягом двох років демонструє збитковість на рівні 1,9 млн грн щороку.

Критична втрата фінансової незалежності. Внаслідок систематичних збитків відбулося майже повне «вимивання» власного капіталу (скорочення на 98,3% за три роки). Коефіцієнт автономії станом на 31.12.2024 р. становив 0,003, що вказує на те, що підприємство на 99,7% фінансується за рахунок запозичених ресурсів. Коефіцієнт фінансового левериджу сягнув значення 301,21, що є ознакою повної втрати доступу до ринку капіталу.

Платіжна криза та дефіцит ліквідності. Підприємство перебуває у стані «технічного дефолту». Чистий робочий капітал набув від'ємного значення (-547,4 тис. грн), що свідчить про використання короткострокових кредитів для фінансування необоротних активів. Найбільш загрозливим фактором є стан дебіторської заборгованості, період обороту якої перевищив 1000 днів, що блокує надходження грошових коштів.

Таблиця 1

Динаміка ключових індикаторів фінансового стану ТОВ «Дорекс»

Показник	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Відхилення (+/-)
Виручка від реалізації, тис. грн	7428,9	936,0	5967,3	-1461,6
Чистий прибуток (збиток), тис. грн	359,4	-1899,5	-1899,4	-2258,8
Власний капітал, тис. грн	3933,9	2034,5	68,0	-3865,9
Коефіцієнт поточної ліквідності	1,16	1,01	0,97	-0,19
Коефіцієнт автономії	0,32	0,14	0,003	-0,317

Для запобігання банкрутству ТОВ «Дорекс» та відновлення його фінансової життєздатності пропонується впровадження двоступеневої стратегії санації:

Оперативний рівень: термінова інвентаризація дебіторської заборгованості та впровадження жорстких лімітів кредитування покупців [2]. Використання інструменту факторингу дозволить залучити до 80% заблокованих у дебіторській заборгованості коштів уже в поточному періоді, що критично необхідно для відновлення абсолютної ліквідності.

Стратегічний рівень: реструктуризація пасивів шляхом пролонгації короткострокових зобов'язань. Необхідне впровадження системи бюджетування,

орієнтованої на грошові потоки (Cash Flow) [1], та скорочення адміністративних витрат мінімум на 15% для виходу на точку беззбитковості.

Проведене дослідження підтвердило, що ТОВ «Дорекс» перебуває у фазі глибокої фінансової кризи. Основними деструктивними факторами є втрата власного капіталу та неефективне управління оборотними активами. Реалізація запропонованих заходів з управління дебіторською заборгованістю та оптимізації витрат є єдиним шляхом до стабілізації фінансового стану підприємства.

Список літератури:

1. Білик М. Д. Фінансовий аналіз : підручник. Київ : КНЕУ, 2023. 582 с.
2. Терещенко О. О. Антикризове управління фінансами підприємства : монографія. Київ : КНЕУ, 2022. 456 с.
3. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

СЕКЦІЯ 4 БАНКІВСЬКА СИСТЕМА ТА ФІНАНСОВІ РИНКИ: ВИКЛИКИ І ТРАНСФОРМАЦІЇ

Самодай Р.М., ст.гр.072-22-1

науковий керівник: к.т.н., доц. каф. ЕАіФ Крилова О.В.

НТУ «Дніпровська політехніка»,

Кафедра економічного аналізу і фінансів

ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ПРОЦЕСІВ УПРАВЛІННЯ КРЕДИТНИМ ПОРТФЕЛЕМ БАНКУ ЯК ВІДПОВІДЬ НА СУЧАСНІ ВИКЛИКИ

Сучасна банківська система України перебуває під впливом воєнно-політичних ризиків. Руйнування відділень банків, міграція населення, зростання рівня інфляції та зміни у нормативно-правовому регулюванні створюють певний тиск на функціонування банків та змушують адаптувати власну політику до нових умов.

Один із найважливіших процесів банків, а саме кредитування, також страждає від впливу воєнного стану, тому важливою умовою наразі стає впровадження та розвиток інноваційних технологій, які забезпечують безперебійну роботу банківської системи та підвищують ефективність діяльності банку. Ключові технології та їх вплив на покращення управління кредитним портфелем наведено в табл.1.1.

Таблиця 1.1

Інноваційні технології в банкінгу

Технологія	Опис, переваги для банку	Вплив на кредитний портфель
Штучний інтелект (ШІ)	Аналіз BigData, персоналізовані пропозиції для клієнтів	Завчасне передбачення дефолту позичальника та мінімізація ризику

Блокчейн-технології	Забезпечення безпеки, прозорості та швидкості фінансових транзакцій	Швидкий доступ до кредитної історії та автоматизація скорингу
Мобільні технології	Збирання даних про поведінку клієнтів, доступ клієнтів до послуг цілодобово	Спрощення процедури погашення коштів та підвищення рівня повернення кредитів
Open-banking	Безпечний обмін даних про клієнтів між банками та сторонніми агентами	Здійснення платежів за кредитом з рахунку іншого банку, прискорення процесу повернення коштів
Інтернет речей (IoT)	Зменшення витрат на персонал та прискорення обслуговування клієнтів	Швидка консультація щодо фінансових питань від інтелектуальних чат-ботів
Біометричні технології	Ідентифікація особи через унікальні характеристики	Прискорення видачі кредитів та додатковий захист даних

Сформовано автором на основі джерела [1]

Цифрова трансформація банківських послуг змінює кредитний ринок, забезпечуючи швидкий доступ до кредитів, меншзатратний аналіз кредитоспроможності та ефективнішу оцінку кредитного ризику.

Широка імплементація цифрових технологій у банківському секторі України стала відповіддю на ризики втрати клієнтів і конкурентоспроможності під час пандемії, а далі уже в умовах війни. Водночас частково успішно диджиталізована банківська система України дала змогу “вистояти” у перші тижні воєнних дій у лютому-березні 2022 р. [2].

Протягом 2022 року банками були запуснені нові мобільні додатки та покращена їх функціональність. Деякі банки також запроваджували інноваційні технології, такі як використання штучного інтелекту для аналізу фінансових даних та забезпечення безпеки операцій. Згідно зі статистикою НБУ, на кінець третього кварталу 2022 року, 93% банків мали мобільні додатки, 96% банків мали інтернетбанкінг та 99% банків дозволяли проводити електронні перекази. Це

свідчить про те, що діджиталізація банківської системи в Україні продовжується та зростає її обсяг та якість [3].

Розвиток цифрових технологій значно підвищує рівень кіберризиків, тому банківським установам слід постійно покращувати системи захисту даних і бути готовими до швидкого реагування на кібератаки.

Частка непрацюючих кредитів станом на 2026 рік зменшилась від майже 40% у 2023 р. до 14% у 2026 р., що свідчить про покращення якості кредитних портфельів банків. Звісно, такий процес є результатом багатьох стабілізаційних процесів, однак слід зазначити, що найбільші лідери банківського ринку (зокрема, ПриватБанк) та менші гравці у цей період значно підвищили використання і поліпшення цифрових інструментів [4].

В умовах сучасних викликів роль цифрових технологій стає стратегічно важливою, адже вони допомагають не лише оптимізувати процеси кредитування, а й покращувати якість кредитного портфелю. У такий непередбачуваний період цифрова трансформація банків, а особливо сфери кредитування, стає необхідною умовою для підтримки та подальшого відновлення економіки. Адже саме кредитування і стабільність банківської системи підтримує реальний сектор, що забезпечує фінансову стійкість держави.

Список літератури:

1. Владика Ю., Приступко А. Інноваційні технології в банкінгу як спосіб підвищення ефективності використання ресурсів банківської установи. Економіка та суспільство. 2023. № 56. Режим доступу: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-56-39>
2. Демчишак Н., Лоїк Р., Лоїк А. Розвиток цифрових технологій у банківській системі України: інновації в кредитуванні, ризики та перспективи. Економіка та суспільство. 2024. № 61. Режим доступу: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-61-2>

3. Мірошник Р., Кухта І. Діджиталізація банківської системи України в сучасних умовах. Економіка та суспільство. 2023. № 49. Режим доступу: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-49-39>

4. Рівень непрацюючих кредитів в Україні поступово знижується: ключові фактори та ризики 2026 року. Мінфін. Режим доступу: <https://minfin.com.ua/ua/2026/02/17/168388382/>

*Путько А.О., ст. гр. ФКм-25з-1
науковий керівник: к.т.н., доц. каф. ЕАФ Крилова О.В.
НТУ «Дніпровська політехніка»,
кафедра економічного аналізу і фінансів*

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

В умовах сьогоденних реалій функціонування банківської системи України, питання формування ефективної кредитної політики комерційних банків набуває особливої актуальності. Це пов'язано з високим рівнем економічної нестабільності, впливом глобальних викликів, цифровізацією фінансового сектору та зростанням ризиків у кредитній діяльності банків.

Кредитна політика банку є складовою загальної фінансової стратегії, яка визначає принципи, підходи та механізми проведення операцій із кредитування. Вона формується з урахуванням макроекономічних умов, стану фінансового ринку, рівня платоспроможності позичальників та внутрішніх можливостей банку. На практиці це означає, що банки змушені постійно адаптувати свої підходи до кредитування, щоб мінімізувати ризики та забезпечити прибутковість. Однією з ключових особливостей сучасного етапу є вплив глобальних економічних процесів на діяльність українських банків. Розвиток банківського бізнесу в Україні відбувається під впливом таких факторів, як інтеграція у світову фінансову систему, цифровізація та посилення конкуренції [1]. Це змушує банки

вдосконалювати кредитну політику шляхом впровадження інноваційних підходів до оцінки кредитоспроможності клієнтів. Важливим аспектом формування кредитної політики є управління кредитними ризиками. У сучасних умовах банки стикаються з підвищеним рівнем невизначеності, що зумовлює необхідність застосування більш жорстких критеріїв відбору позичальників. Для прийняття виважених рішень стосовно видачі кредитів, банківські структури широко застосовують скорингові моделі, аналіз фінансової звітності та інші методики визначення рівня ризику. Крім того, значну роль відіграє ефективність кредитної політики. Ефективність кредитної політики банку значною мірою визначається якістю управлінських рішень на всіх рівнях – від розробки стратегії до безпосередньої роботи кредитних менеджерів з клієнтами. Як показують дослідження, оцінка ефективності кредитної політики має включати аналіз таких показників, як рівень простроченої заборгованості, рентабельність кредитного портфеля, частка проблемних кредитів у загальному обсязі кредитування та динаміка резервів під кредитні збитки [2]. Регулярний моніторинг цих показників дозволяє своєчасно виявляти негативні тенденції та вживати необхідних коригувальних заходів.

Не менш важливим аспектом є відсоткова політика банку в частині кредитування. Ставки за кредитами повинні відображати як вартість залучених ресурсів, так і рівень кредитного ризику конкретного позичальника. В умовах підвищеної інфляції та загальної нестабільності банки вимушені переглядати свої процентні ставки, що безпосередньо впливає на доступність кредитів для суб'єктів господарювання. Така ситуація негативно позначається на інвестиційній активності бізнесу, адже висока вартість кредитних ресурсів стає суттєвим бар'єром для розвитку підприємств.

Ще однією особливістю формування кредитної політики в сучасних умовах є необхідність врахування регуляторних вимог Національного банку України. Нормативи, вимоги до резервування та стрес-тестування кредитних портфелів суттєво впливають на обсяг і структуру кредитної діяльності комерційних банків.

Відповідно, кредитна політика має не лише відповідати стратегічним цілям банку, а й забезпечувати дотримання всіх регуляторних вимог. Саме поєднання внутрішніх цілей із зовнішніми регуляторними обмеженнями становить одну з головних труднощів при формуванні кредитної політики [3].

Варто також відзначити, що в умовах цифровізації фінансового сектору кредитна політика зазнає суттєвих трансформацій. Банки все активніше впроваджують цифрові інструменти оцінки позичальників, зокрема автоматизовані системи скорингу на основі великих даних (Big Data), що дозволяє значно прискорити процес прийняття кредитних рішень і підвищити їхню точність. Крім того, розвиток фінтех - рішень стимулює традиційні банки переглядати власні підходи до кредитування з метою збереження конкурентних позицій на ринку.

Отже, формування кредитної політики комерційного банку в сучасних умовах є складним процесом, який потребує врахування широкого спектра факторів. Основними його особливостями є посилення управління ризиками, впровадження інноваційних технологій, адаптація до глобальних економічних змін та орієнтація на підвищення ефективності кредитної діяльності. Усе це сприяє забезпеченню фінансової стійкості банків та їх успішному функціонуванню в умовах сучасних викликів.

Список літератури:

1. Перспективи розвитку банківського бізнесу України в умовах глобальних викликів. Режим доступу: https://ev.nmu.org.ua/index.php/uk/archive?arh_article=1449
2. Оцінка ефективності кредитної політики банку за 2024 рік. Режим доступу: https://www.problecon.com/export_pdf/problems-of-economy-2024-4_0-pages-245_252.pdf
3. Кредитна політика комерційного банку в умовах економічної нестабільності за 2023 рік. Режим доступу: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2978>

Негода Д.О., ст. гр.072-22-1

науковий керівник: доц. каф. ЕАФ Штефан Н.М.

НТУ «Дніпровська політехніка»,

кафедра економічного аналізу і фінансів

СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Банківська система України відіграє важливу роль у національній фінансовій інфраструктурі, адже вона забезпечує ефективний розподіл фінансових ресурсів, підтримує економічну активність і стабільність грошового обігу. У сучасних умовах економічних змін, викликаних глобалізацією, цифровізацією, геополітичними факторами та внутрішніми структурними змінами, банківський сектор стикається з великим навантаженням і потребує системного вдосконалення. Основні виклики, з якими має справу банківська система України, включають підвищений рівень кредитних ризиків, нестабільність макроекономічного середовища, зростання вимог до капіталізації банків, а також необхідність адаптації до міжнародних стандартів регулювання та звітності.

Водночас важливою характеристикою сучасного стану банківської системи є її структурна трансформація, що проявляється у суттєвому скороченні кількості банківських установ. Починаючи з 2014 року спостерігається стійка тенденція до зменшення кількості комерційних банків: якщо станом на 2014 рік їх налічувалося близько 180, то на початок 2026 року – лише 60 (див. табл. 1). Така динаміка є результатом процесів очищення банківської системи від неплатоспроможних установ, що відбувалися під впливом як внутрішніх кризових явищ, так і посилення регуляторної політики. Хоча скорочення кількості банків сприяло підвищенню загальної стабільності системи, воно водночас призвело до зростання концентрації ринку та посилення ролі великих банків. Крім того, істотні зміни відбулися у структурі банків за формою

власності. Згідно з даними, починаючи з 2014 року спостерігається поступове скорочення частки банків з вітчизняним капіталом та відносне зростання ролі банків з іноземною участю. Якщо раніше переважну частину ринку формували банки з національним капіталом (на 01.01.2014 – 131 з вітчизняними та 49 з іноземними), то на сучасному етапі їх частка суттєво зменшилася, і ринок наближається до умовного паритету між вітчизняним та іноземним капіталом (на 01.01.2026 – 34 банки з вітчизняним та 26 з іноземними капіталами). Це свідчить про підвищення ролі іноземних інвесторів у банківському секторі, а також про зростання впливу міжнародних фінансових стандартів та практик управління. [1]

Таблиця 1

Кількість комерційних банків в Україні з 2014 по 2016 рр.

	Кількість діючих банків	З них з іноземним капіталом	Зі іноземним капіталом 100%
01.01.2014	180	49	19
01.01.2015	163	51	19
01.01.2016	117	41	17
01.01.2017	96	38	17
01.01.2018	82	38	18
01.01.2019	77	37	23
01.01.2020	75	35	23
01.01.2021	74	33	23
01.01.2022	71	33	23
01.01.2023	67	30	22
01.01.2024	63	27	19
01.01.2025	61	26	19
01.01.2026	60	26	19

Однією з найбільш актуальних проблем залишається якість кредитних портфелів банків, що характеризується наявністю значної частки проблемних активів. Це обмежує можливості банків щодо кредитування реального сектору економіки та негативно впливає на їхню прибутковість. Водночас у 2025 – 2026 роках спостерігається суттєве покращення ситуації: станом на 01 березня 2026 року частка непрацюючих кредитів (NPL) скоротилася до 13,3%, що є одним із

найнижчих рівнів за останні роки, що зумовлено як високою якістю нових кредитів, так і списанням проблемних активів, зокрема державними банками у 2025 році. Разом з тим структура NPL залишається неоднорідною: у кредитах бізнесу їх частка становить близько 16,6%, у роздрібному сегменті – 10,7%, тоді як у державних банках цей показник сягає 18,7% проти 8,1% у приватних та 6,4% у банках з іноземним капіталом, що свідчить про збереження диференціації ризиків у банківській системі та нерівномірність якості управління кредитними портфелями. У зв'язку з цим важливим напрямом удосконалення є впровадження сучасних систем управління кредитними ризиками, які передбачають використання аналітики великих даних, автоматизованих скорингових моделей та систем раннього виявлення фінансових проблем позичальників, що дозволить не лише підвищити якість прийняття кредитних рішень, але й закріпити тенденцію до зниження рівня дефолтів у довгостроковій перспективі. [2]

Важливим викликом для банківської системи є забезпечення фінансової стійкості в умовах економічної нестабільності. Зростаючі вимоги до капіталу, відповідно до міжнародних стандартів, таких як Basel III, змушують банки оптимізувати свої активи і пасиви, а також покращувати управління ліквідністю. У цьому контексті варто впроваджувати більш гнучкі моделі управління ресурсами, які дозволяють швидко реагувати на зміни на ринку. Особливої уваги заслуговує структура доходів банків, яка часто сильно залежить від комісійних надходжень. Це робить банківську діяльність вразливою до змін у поведінці клієнтів і розвитку альтернативних фінансових сервісів. Щоб підвищити стабільність доходів, доцільно розвивати нові фінансові продукти, зокрема інвестиційні та страхові послуги, а також розширювати спектр послуг для бізнес-клієнтів. Це допоможе банкам диверсифікувати свої джерела доходів і підвищити конкурентоспроможність. [3]

Цифровізація фінансових послуг стала ключовим фактором, що змінює банківську систему. Впровадження новітніх інформаційних технологій, таких як мобільний банкінг, хмарні рішення, штучний інтелект і автоматизація бізнес-

процесів, відкриває безліч нових можливостей для підвищення ефективності роботи банків. Проте, разом із цими перевагами, цифровізація приносить і нові виклики, зокрема зростання кіберризиків та необхідність захисту персональних даних клієнтів. Тому важливим напрямком розвитку стає зміцнення систем кібербезпеки та впровадження сучасних методів захисту інформації.

Отже, українська банківська система зараз переживає етап глибоких змін, які супроводжуються як серйозними викликами, так і новими можливостями для розвитку. Основні напрямки вдосконалення включають підвищення якості кредитного портфеля, зміцнення фінансової стійкості, диверсифікацію доходів, розвиток цифрових технологій та посилення кібербезпеки. Водночас структурні зміни, пов'язані зі скороченням кількості банків та зміною співвідношення між вітчизняним і іноземним капіталом, формують нову модель.

Список літератури:

1. Кількість банків в Україні (2008-2026)// Інформаційне видання «Мінфін». Режим доступу: <https://index.minfin.com.ua/ua/banks/stat/count/>
2. Рівень непрацюючих кредитів в Україні (NPL)// Сайт Національного Банку України. Режим доступу: <https://bank.gov.ua/ua/stability/npl>
3. Звіт про фінансову стабільність, грудень 2025р. // Сайт Національного Банку України. Режим доступу: <https://bank.gov.ua/ua/stability/report>

Романішина Ю.І., ст. гр. 072-24-1

Науковий керівник: к.е.н., доц. каф. ЕАФ Дереза В.М.

*НТУ «Дніпровська політехніка»,
кафедра економічного аналізу і фінансів*

**ВПЛИВ НЕОБАНКІВ НА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ
ТРАДИЦІЙНИХ БАНКІВ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ
ТРАНСФОРМАЦІЇ В УКРАЇНІ**

Цифрова трансформація фінансового сектору є одним із найдинамічніших процесів сучасної економіки. Поява необанків як повністю цифрових фінансових установ без відділень створює нові виклики для традиційних банків. В Україні це посилюється розвитком банківської цифрової інфраструктури, роллю державних банків та технологічних конкурентів в умовах воєнного стану і євроінтеграції. Актуальність дослідження визначається потребою поєднання соціальної інклюзії через фізичну присутність і конкуренції з цифровими сервісами за швидкість та зручність. ПриватБанк здійснює 97% операцій через цифрові канали, тоді як лише 3% припадає на відділення [1]. Monobank обслуговує клієнтів без фізичної мережі [2]. Ключову роль у цій конкуренції відіграють інформаційні системи та технології: мобільні застосунки як основні канали взаємодії, хмарні рішення для масштабування, аналітика Big Data для персоналізації та алгоритми машинного навчання для оцінки ризиків і виявлення шахрайства. Визначальним фактором конкурентоспроможності стає ефективність IT-архітектури банківських установ.

Метою дослідження є визначення ключових векторів впливу необанків на конкурентоспроможність традиційних банків в Україні та розробка практичних рекомендацій для збереження їхніх позицій в умовах цифрового переходу.

Аналіз показує, що конкуренція між необанками і традиційними банками відбувається у трьох основних напрямках. Перший - технологічний: необанки з самого початку створювалися як повністю цифрові сервіси, тоді як традиційні банки значною мірою базуються на складніших застарілих IT-системах, що уповільнює оновлення продуктів. Це підтверджується масштабом операцій Monobank, який обробляє понад 12 млрд транзакцій [2].

Другий - тарифний: необанки пропонують простіші та прозоріші умови обслуговування, що змушує традиційні банки адаптувати тарифну політику, зокрема у випадку ПриватБанку. Третій - робота з даними: необанки швидше використовують аналітику клієнтської поведінки для персоналізації послуг, тоді як традиційні банки мають значні масиви даних, але обмежені складністю IT-архітектури та регуляторними вимогами. Часткове скорочення цього розриву

відбувається через впровадження цифрових рішень у банківських застосунках, однак остаточно його подолати поки не вдалося.

Критично важливим фактором є довіра та безпека. Традиційні банки зберігають перевагу завдяки державним гарантіям вкладів і статусу системно важливих установ, підтверженому НБУ для ПриватБанку. Обсяг коштів фізичних осіб у ПриватБанку перевищив 500 млрд грн у 2025 році, що свідчить про стійкість довіри навіть в умовах війни [3].

Необанки конкурують передусім через клієнтський досвід і простоту тарифів, тоді як традиційні банки спираються на масштаб, регуляторний статус, інфраструктуру та ширший продуктивний портфель. Монобанк обслуговує понад 10 млн клієнтів, тоді як ПриватБанк має близько 19 млн користувачів Приват24, що підтверджує масштабну перевагу традиційних банків [2-3]. Додатковою конкурентною перевагою є участь у державних і міжнародних програмах фінансування, зокрема співпраця ПриватБанку з ЄБРР, ІФС та ЄІБ, яка недоступна необанкам через регуляторні обмеження [3].

Рекомендації для традиційних банків включають три напрями. По-перше, перехід від простого перенесення послуг в онлайн до створення продуктів, які спочатку проєктуються для мобільного використання. По-друге, трансформація відділень у центри складних фінансових сервісів та підтримки соціально вразливих груп. По-третє, управління на основі даних і розвиток партнерств із фінтех-компаніями як повноцінними учасниками ринку, а не лише постачальниками окремих технологічних рішень. Це дозволяє переходити від стратегії наздоганяння необанків до формування нових ринкових стандартів.

Отже, конкуренція між необанками та традиційними банками в Україні є насамперед конкуренцією інформаційних систем і технологічних моделей. Ключову перевагу отримують установи, які швидше оновлюють ІТ-архітектуру, ефективніше працюють із даними та забезпечують високий рівень кібербезпеки. Вплив необанків є відчутним, але має стимулюючий характер, оскільки цифрова трансформація стала каталізатором модернізації традиційних банків. Водночас

контекст України, який включає воєнний стан, потребу в соціальній інфраструктурі та участь у державних програмах, зберігає значущу роль традиційних банків.

Список літератури:

1. ПриватБанк. Майже 97% платежів клієнти роблять через цифрові канали та лише 3% у відділеннях. Режим доступу: <https://surl.li/aymsu>
2. Monobank. Dashboard: інформаційна панель. Режим доступу: <https://monobank.ua/dashboard>
3. ПриватБанк. Зростання довіри та підтримка економіки: ПриватБанк анонсував попередні фінансові результати за 2025 рік. Режим доступу: <https://surl.li/qxnjnv>

Анапольський В.С., ст. гр. 072-22-1

науковий керівник: к.е.н., доц. каф. ЕАФ Букресва Д.С.

НТУ «Дніпровська політехніка»,

кафедра економічного аналізу і фінансів

РОЛЬ ДЕРЖАВНИХ БАНКІВ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТАБІЛЬНОСТІ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

За останні декілька років фінансова система України постала перед безпрецедентними викликами через розв'язану війну Російської Федерації проти України. Ключову роль у підтримці стабільності фінансової системи України відіграють державні банки України, виконуючи важливі соціально-економічні функції. Вони забезпечують доступність фінансових послуг українському населенню, надають значні обсяги кредитів для пріоритетних секторів економіки (в тому числі – для потреб військово-промислового комплексу) та провадять реалізацію макроекономічної політики України [1].

Розглянемо динаміку ключових індикаторів діяльності банківського сектору України (табл. 1), що відображають зміни в ринковій структурі та фінансовій стійкості перед та під час повномасштабного вторгнення.

Таблиця 1

Динаміка показників фінансової стійкості та ринкової частки державних банків України [4,5]

Показники	Періоди часу		
	2021 рік	2024 рік	2025 рік
1. Частка державних банків у чистих активах системи, %	47	54	52
2. Частка у депозитах населення, %	55	63	62
3. Норматив достатності регулятивного капіталу (Н2), %	22	19,8	15,8
4. Чистий прибуток (для усіх банків), млрд грн	77,4	90,9	126,8

Дані таблиці вказують на те, що довіра населення до державних фінансових інституцій зросла: частка в депозитах населення збільшилася на 7-8% у порівнянні з 2021 роком. Також тенденцію до зростання мають і прибутки банківських установ України. Із таблиці бачимо, що незважаючи на війну, державні банки зберегли свій запас фінансової міцності, оскільки середній норматив Н2 підтримується державними банками на рівні 16-20%, тоді як пруденційний норматив достатності регулятивного капіталу визначений НБУ на рівні не менше 10% [3].

В умовах війни банківський сектор нашої держави зіткнувся із значними труднощами: руйнуваннями частини активів, що спричинило зростання

кредитних ризиків, окупацією територій, на яких проваджували діяльність державні банки, відчутним зниженням платоспроможності позичальників [2]. Через військові дії відбулася суттєва трансформація діяльності державних банків України, серед найважливіших змін можна виділити наступні:

- 1) формування банками додаткових резервів, враховуючи вірогідні кредитні збитки;
- 2) значне збільшення посередницької діяльності державних банків щодо фінансування дефіциту державного бюджету України;
- 3) суттєве зростання обсягів розміщення державними банками військових облігацій внутрішньої державної позики, що забезпечило належне фінансування військових потреб та соціальних виплат.

Отже, державний сегмент банківської системи є головним гарантом фінансової стабільності України в умовах війни.

Список літератури:

1. Алексеєнко Л., Стецько М. Інституційна роль державних банків у забезпеченні фінансової стабільності банківської системи та економічної безпеки України. *Економічний аналіз*. 2025. Том 35. №3. С. 254 – 265. <https://doi.org/10.35774/econa2025.03.254>
2. Кікінчук В.В. Роль банківських установ у забезпеченні стабільності фінансової системи України в умовах війни. *Економіко-правове та фінансово-облікове забезпечення сталого розвитку: сучасні виклики та тренди: тези доп. Міжнар. наук.-практ. конф.* (м. Вінниця, 2025) С. 96 – 98. https://repositsc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/27258/1/Ekonomiko%20pravove%20ta%20finansovo%20oblikove%20zabezpechennia%20staloho%20rozvytku_2025.pdf
3. Значення пруденційних нормативів в цілому по системі. Національний банк України. Офіц. сайт: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist>

4. Огляд банківського сектору (лютий 2026 року). Національний банк України. Офіц. сайт: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/oglyad-bankivskogo-sektoru-lyutiy-2026-roku>

5. Звіт про фінансову стабільність (грудень 2025 року). Національний банк України. Офіц. сайт: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/zvit-pro-finansovu-stabilnist-gruden-2025-roku>

Романішина Ю.І., ст. гр. 072-24-1

Канівець А.О., учениця, ІІ клас

Лицей Сучасної Освіти, Дніпро

Науковий керівник: к.т.н., доц. каф. ЕАФ Крилова О.В.

НТУ «Дніпровська політехніка»,

кафедра економічного аналізу і фінансів

РОЛЬ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ В ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ

Малий і середній бізнес (МСБ) є ключовим сектором економіки, забезпечуючи зайнятість, доходи місцевих бюджетів і диверсифікацію виробництва. В умовах повномасштабної війни його роль зросла, оскільки він поєднує кризову вразливість із функцією економічного відновлення. За даними Міністерства економіки, з 2020 р. у межах програми «Доступні кредити 5-7-9%» надано понад 145 тис. кредитів на суму понад 500 млрд грн, більшість із яких припадає на період воєнного стану, що свідчить про збереження кредитної активності [1]. Водночас спостерігається дисбаланс між попитом і пропозицією фінансування: переважає потреба у довгострокових кредитах, що зумовлює необхідність порівняльного аналізу умов програми «5-7-9%».

Мета дослідження - оцінити роль МСБ в економіці України, ефективність державної кредитної підтримки і умови банківського кредитування. Попри воєнні дії, МСБ демонструє стійкість та адаптивність. У 2026 р. основні обсяги кредитування зосереджені у регіонах підвищеного ризику (Дніпропетровська,

Одеська, Київська та Харківська області), що вказує на орієнтацію бізнесу на регіональне відновлення [1]. На початку 2026 р. за програмою «5-7-9%» надано 10,8 тис. кредитів на 48,2 млрд грн, переважно у виробництво, інвестиції та зони високого ризику, що підтверджує пріоритет відновлювального розвитку [1].

Опитування 110 представників МСБ виявило розрив між попитом і доступом до фінансування: лише 6 % оцінюють умови як достатні, тоді як 38 % - як складні, а 14 % - як недоступні [2]. Основними бар'єрами є високі ставки (67 %), вимоги до застави (43 %) та складність процедур (31 %), що формує системні обмеження доступу до кредитних ресурсів. На цьому тлі державна програма «5-7-9%» є лише третьою за популярністю (31 %), випереджаючи беззаставний овердрафт (26 %), що зумовлено складністю процедур і обмеженим доступом мікробізнесу. Основними учасниками програми є ПриватБанк, Ощадбанк та UKRSIBBANK, які застосовують різні підходи до її реалізації (табл. 1).

Таблиця 1

Порівняння умов кредитування програми «5-7-9%»

Параметр	ПриватБанк	Ощадбанк	UKRSIBBANK
Макс. сума	до 50 млн грн	до 150 млн грн	до 10 млн грн
Макс. строк	до 5 років (60 міс.)	до 10 років (120 міс.)	до 3 років (36 міс.)
Відсоткова ставка	від 5% до 9% (зниж. за роб. місяця)	від 1% річних (до 0% з ОВА)	0% (енерго) 7-9% (інвест.) 13-15% (обіговий)
Комісія	не вказано	1,5% за надання та обслуговування	0,75% надання + 0,75% управління
Власний внесок	не вказано	від 15%	не вказано
Забезпечення	застава або без	об'єкт кредитування, до 80% держ. гарантія	об'єкт кредитування
Цільове призначення	основні засоби, обіговий капітал, нерухомість, будівництво, ІВ,	інвестиційні цілі, обіговий капітал, відбудова, агро	обладнання, транспорт, обіговий капітал, енергообладнання
Онлайн-подача	так (Приват24)	так (ОщадБізнес/CorpLight)	через відділення

Особливості	знижка 0,5% за кожне нове роб. місце (мін. 5%)	зниження до 0% + компенсація від місцевих ОВА	0% кредит на генератори з 02.2026
-------------	--	---	-----------------------------------

*Джерело: складено автором за матеріалами [3-5]

Аналіз виявив ключові відмінності умов кредитування. Ощадбанк пропонує найдовші строки (до 10 років) і найбільші суми (до 150 млн грн), що робить його найбільш придатним для інвестиційних проєктів. UKRSIBBANK вирізняється нішевими продуктами, зокрема кредитами під 0 % на енергообладнання, що відповідає потребам бізнесу. ПриватБанк має перевагу в цифровізації (Приват24), однак пропонує нижчі граничні суми (до 50 млн грн). Ключова проблема полягає у відсутності уніфікації умов програми «5-7-9%» між банками, що ускладнює вибір оптимального фінансування та зумовлює неефективні рішення позичальників, формуючи системну прогалину, яка потребує регуляторного втручання.

На основі аналізу запропоновано запровадити єдине цифрове вікно участі у програмі «5-7-9%», що спростить порівняння умов банків і подання заявок та знизить інформаційні й процедурні бар'єри для МСБ. Доцільно розширити беззаставне кредитування та масштабувати державні гарантії через високий попит на ці інструменти. Важливими є також підвищення фінансової грамотності підприємців і зменшення регіональних диспропорцій. Це підвищить доступ МСБ до фінансування, зменшить адміністративні бар'єри та сприятиме збереженню бізнесу, створенню робочих місць і економічному відновленню України.

Список літератури:

1. Міністерство економіки, довіклля та сільського господарства України. «Доступні кредити 5-7-9%»: щотижнева статистика. 20.04.2026. Режим доступу: <https://surl.li/ujswxg>
2. Європейська Бізнес Асоціація (ЕБА). Як МСБ оцінюють доступ до фінансування в Україні - дослідження ЕБА та UKRSIBBANK. 29 липня 2025. Режим доступу: <https://surl.li/cc/ssmyso>

3. АТ КБ «ПриватБанк». Приватбанк - учасник програми «доступні кредити 5-7-9%». Режим доступу: <https://privatbank.ua/business/5-7-9>

4. АТ «Ощадбанк». Мої кредити 5-7-9%: державні програми підтримки малого бізнесу, аграріїв, підприємств. Режим доступу: <https://www.oschadbank.ua/msb/credit/579>

5. АТ «УКРСИББАНК». Програма «Доступні кредити 5-7-9%». Режим доступу: <https://surl.li/belhuz>

Мала М.А., ст. гр. 072-22з-1

Науковий керівник: к. е. н., доц., проф. каф. ЕАФ

Соляник Л.Г.

*НТУ «Дніпровська політехніка»,
кафедра економічного аналізу і фінансів*

ДЕПОЗИТНИЙ ПОТЕНЦІАЛ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ: ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЗРОСТАННЯ

Період 2022–2024 рр. характеризувався поєднанням значних воєнних ризиків і поступового відновлення економічної активності. Незважаючи на складні умови функціонування економіки, макрофінансова ситуація залишалася відносно стабільною, що створило передумови для стабілізації депозитної бази банків. За даними Національний банк України, у 2024 році реальний валовий внутрішній продукт України зріс на 2,9 %, що свідчить про поступову адаптацію економіки до умов воєнного часу.

Важливим чинником формування ресурсної бази банків є регуляторна політика держави. Посилення макропруденційного нагляду, гармонізація вимог до капіталу з європейськими стандартами та поступова імплементація принципів Базельський комітет з банківського нагляду сприяють підвищенню фінансової стійкості банківської системи. У таких умовах депозитна база розглядається не

лише як джерело фінансування банківської діяльності, а й як важливий індикатор стабільності банківського сектору.

Аналіз динаміки зобов'язань банківської системи України свідчить про поступове розширення її ресурсної бази. Протягом 2020–2025 рр. сумарні пасиви банків зросли з 1 494,5 млрд грн до понад 3 422,6 млрд грн, що зумовлено розширенням операційної діяльності банків та накопиченням фінансових ресурсів. При цьому ключовим джерелом формування ресурсної бази залишаються кошти клієнтів. Частка коштів клієнтів у структурі зобов'язань банків стабільно зростає і перевищує 80 % у 2024–2025 рр., що свідчить про домінування депозитних ресурсів у фінансуванні банківської діяльності. Абсолютний обсяг депозитів також демонструє позитивну динаміку — з приблизно 880 млрд грн у 2020 р. до понад 2 200 млрд грн у 2025 р. Це свідчить про поступове відновлення довіри населення та бізнесу до банківської системи, зростання заощаджень та посилення ролі внутрішніх джерел фінансування. Зокрема, станом на кінець 2024 року обсяг коштів клієнтів у національній валюті становив 1 906 млрд грн, що на 15,7 % більше порівняно з попереднім роком [1].

Однією з ключових тенденцій розвитку депозитного ринку є зміна валютної структури заощаджень. Упродовж 2020–2025 рр. спостерігається поступове зростання частки депозитів у національній валюті, що пояснюється підвищенням процентних ставок за гривневими депозитами, валютними обмеженнями, підвищенням привабливості державних облігацій внутрішньої державної позики та посиленням довіри до монетарної політики центрального банку.

Водночас у банківській системі спостерігається тенденція до концентрації депозитних ресурсів у банках із державною участю, які сприймаються вкладниками як більш надійні в умовах економічної невизначеності. Це призводить до перерозподілу ресурсів у системі та підвищує вимоги до управління ліквідністю у менших комерційних банках. За міжнародними критеріями оцінки концентрації банківського ринку (CR5) рівень концентрації

депозитів у межах 50–70 % характеризується як помірно високий. Станом на 2025 рік банківська система України перебуває саме у цьому діапазоні.

Поряд із цим відбуваються структурні трансформації у функціонуванні банківського сектору. Зокрема, триває оптимізація мережі банківських відділень та активний розвиток дистанційних каналів обслуговування клієнтів. Цифровізація банківських послуг сприяє підвищенню ефективності діяльності банків, зниженню операційних витрат та розширенню можливостей залучення депозитних ресурсів.

Важливою особливістю сучасного етапу розвитку банківської системи є також посилення ролі внутрішніх джерел фінансування. В умовах обмеженого доступу до міжнародних ринків капіталу банки орієнтуються переважно на внутрішній депозитний потенціал. Запозичені ресурси, зокрема міжбанківські кредити та боргові інструменти, використовуються переважно як допоміжний інструмент підтримання ліквідності.

Отже, основними тенденціями формування депозитної бази банківської системи України у 2020–2024 рр. є зростання обсягів депозитів у національній валюті, підвищення ролі коштів клієнтів у структурі пасивів, концентрація ресурсів у системно важливих банках, розвиток цифрових каналів банківського обслуговування та посилення орієнтації банків на внутрішні джерела фінансування.

Таким чином, формування депозитної бази банківської системи України відбувається під впливом макроекономічної стабілізації, активної монетарної політики та зростання довіри населення і бізнесу до банківських установ. Подальший розвиток депозитного потенціалу потребує поглиблення регуляторної гармонізації з європейськими стандартами, підвищення ефективності управління ризиками та стимулювання довгострокових заощаджень у національній валюті.

Список літератури

1. Офіційний веб-сайт Національного банку України. URL : https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=1236981. (дата звернення: 10.05.2026).

*Стойчан Ю.А., ст. гр. 072-22з-1
Науковий керівник: к. е. н., доц., проф. каф. ЕАФ
Соляник Л.Г.
НТУ «Дніпровська політехніка»,
кафедра економічного аналізу і фінансів*

ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ШЛЯХИ ЗАПОБІГАННЯ БАНКРУТСТВУ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВНУТРІШНІХ ТА ЗОВНІШНІХ ШОКІВ

Трансформація фінансово-економічних параметрів діяльності вітчизняних підприємств у період 2021–2025 рр. відбувалася під детермінованим впливом масштабних системних викликів, що зумовило значну волатильність результативності бізнесу. Якщо у довоєнний 2021 рік фінансовий результат до оподаткування перевищував 1,13 трлн. грн при частці прибуткових суб'єктів господарювання понад 74 %, то вже у 2022 році настав етап системного шоку. Ця фаза характеризувалася падінням прибутковості на 34 % (до 748 млрд. грн) та скороченням частки рентабельних підприємств до 68 % через руйнування виробничих потужностей, розрив логістичних ланцюгів та втрату традиційних ринків збуту.

Період 2023–2024 рр. відзначився фазою адаптації, під час якої сукупний фінансовий результат продемонстрував зростання на 38 % у 2023 році та ще на 18 % у 2024 році, досягнувши показника у 1,22 трлн. грн. Незважаючи на те, що сукупний прибуток формально перевищив рівень 2021 року на 7–8 %, фінансова ситуація залишається нестабільною, оскільки кожне четверте підприємство продовжує працювати зі збитками. Аналіз 2025 року (січень–вересень) фіксує уповільнення відновлювальних процесів: прибуток на рівні 655 млрд грн є на 9

% нижчим за аналогічний період попереднього року, що свідчить про збереження високих ризиків [1].

Галузевий зріз демонструє глибоку структурну нерівномірність. Найбільший внесок у загальний прибуток генерує промисловість, а найвищий рівень життєздатності демонструє аграрний сектор (82,1 % прибуткових компаній). Водночас критично вразливими залишаються галузі будівництва та транспорту, де частка прибуткових суб'єктів є найнижчою - 68,4 % та 69,7 % відповідно. Динаміка процедур банкрутства підтверджує накопичення фінансових дисбалансів: після тимчасового затишшя у 2022 році, зумовленого мораторіями, у 2024 році кількість нових справ зросла на 40 % (понад 900 проваджень), що вказує на запізнілу реакцію на системні шоки.

Порівняно з країнами Європейського Союзу, де зростання банкрутств мало циклічний характер і залежало від інфляційного тиску (зростання на 24 % у 2022 р.), українська криза має структурно-шокову природу. Висока волатильність та залежність від зовнішньої підтримки в Україні компенсуються значним адаптаційним потенціалом бізнесу, про що свідчить стабілізація частки прибуткових підприємств на рівні 74–75 % у 2024–2025 рр.. Проте збереження ризиків дефіциту ліквідності та зростання боргового навантаження вимагає від менеджменту переходу до стратегічного управління.

Основними заходами щодо запобігання банкрутству в поточних умовах мають стати оптимізація структури капіталу, реструктуризація заборгованості та впровадження систем бюджетування для управління грошовими потоками. Стратегічне оновлення бізнес-моделей, диверсифікація логістичних маршрутів та активне залучення міжнародних грантів є критичними для забезпечення довгострокової стійкості вітчизняних підприємств у мінливому безпековому середовищі.

Особливе значення у контексті стабілізації національної економіки має запобігання банкрутству підприємств харчової промисловості, що є фундаментом продовольчої безпеки держави. Специфіка цієї галузі — висока

залежність від сировинних циклів, обмежені терміни зберігання продукції та жорсткі вимоги до безперервності технологічних процесів — вимагає впровадження спеціалізованих превентивних заходів. В умовах воєнних та логістичних шоків ключовим механізмом стає диверсифікація ланцюгів постачання та формування стратегічних запасів критичної сировини, що мінімізує ризики зупинки виробництва через дефіцит компонентів або енергетичну нестабільність. З позицій фінансового менеджменту, пріоритетним заходом для харчових підприємств є оптимізація оборотного капіталу через управління дебіторською заборгованістю торговельних мереж та перегляд політики розрахунків з постачальниками сільськогосподарської продукції. Впровадження систем оперативного контролю грошових потоків (cash-flow management) дозволяє нівелювати дефіцит ліквідності, характерний для періодів сезонних закупівель. Важливою складовою антикризової стратегії є також цифрова трансформація процесів реалізації. Розвиток власних каналів дистрибуції та e-commerce дозволяє підприємствам харчової промисловості зменшити залежність від ритейл-гігантів та стабілізувати виручку в умовах територіальних обмежень. У сукупності з використанням галузевих модифікацій моделей прогнозування банкрутства (наприклад, моделі О. Терещенка, адаптованої до українських реалій), ці заходи формують цілісну систему раннього попередження фінансової неспроможності, що забезпечує стійкість бізнес-моделі до екзогенних потрясінь.

Список літератури

1. Державна служба статистики України. Фінансові результати діяльності великих та середніх підприємств за 2021–2024 роки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 18.04.2026).

Литвиненко М. І., ст.гр. 072-22-1

науковий керівник: к.т.н., доц. каф. ЕАФ Крилова О.В.

НТУ «Дніпровська політехніка»,

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ІНТЕГРАЦІЇ ESG-РИЗИКІВ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ КОМЕРЦІЙНИМ БАНКОМ

Глобальні зміни клімату, зростання соціальної нерівності та посилення вимог до корпоративного управління кардинально змінили середовище функціонування фінансових інституцій. Комерційні банки дедалі частіше опиняються під тиском регуляторів, інвесторів і клієнтів щодо врахування ESG-факторів у своїй діяльності. Разом з тим відсутність уніфікованих підходів до ідентифікації та оцінки відповідних ризиків залишається серйозним практичним бар'єром. Під ESG-ризиками у банківському секторі прийнято розуміти сукупність загроз, що виникають унаслідок недостатнього врахування екологічних, соціальних і управлінських чинників як у діяльності самого банку, так і в портфелі його контрагентів [1]. Принципова відмінність від традиційних фінансових ризиків полягає у горизонті їхньої реалізації та складності кількісного вимірювання. Значна частина ESG-ризиків є довгостроковими і нелінійними, що суттєво ускладнює їхнє включення до стандартних моделей оцінки платоспроможності.

На рівні міжнародного регулювання ключовим орієнтиром стали «Принципи ефективного управління кліматичними фінансовими ризиками та нагляду за ними», які закріплюють 18 принципів корпоративного управління, внутрішнього контролю, сценарний аналіз та розкриття інформації [1]. Паралельно Мережа центральних банків і наглядових органів з озеленення фінансової системи регулярно оновлює кліматичні сценарії для потреб стрес-тестування [2].

Виокремлюють три основних канали, через які ESG-фактори трансформуються у банківські ризики:

- фізичні ризики - прямі збитки від екстремальних кліматичних явищ, знецінення заставного майна у вразливих регіонах, порушення операційної діяльності позичальників;
- перехідні ризики, пов'язані з переходом до низьковуглецевої економіки через зміну законодавства, технологічні зміни або зміну споживчих уподобань, що здатні різко знецінити активи вуглецеємних галузей;
- ризики репутації та управління, які виникають через недостатню прозорість ESG-практик і можуть спричинити відтік вкладників або підвищення вартості фондування.

Відповідно до рекомендацій Європейського банківського органу, банки зобов'язані розкривати не лише загальний обсяг «зелених» активів, але й деталізовані показники вуглецеємності кредитного портфеля та плани поступового скорочення кліматичних експозицій [3]. Практика інтеграції ESG-ризиків у банківський ризик-менеджмент включає кілька взаємопов'язаних елементів. Поряд зі стандартними фінансовими коефіцієнтами позичальника оцінюється його кліматична стійкість, рівень соціальної відповідальності та якість корпоративного управління.

Для України проблематика набуває особливої актуальності у контексті майбутньої повоєнної відбудови. Залучення іноземних інвестицій і кредитів міжнародних фінансових організацій дедалі частіше пов'язується з дотриманням ESG-стандартів. Вітчизняним банкам, що прагнуть виступати агентами відбудови, доведеться системно перебудувувати процеси оцінки ризиків.

Серед актуальних проблем впровадження виокремимо три ключові. ESG-звітність позичальників і підприємств в Україні лише формується, а достовірність наявних даних часто недостатня для побудови кількісних моделей. Жодна з наявних методик оцінки ESG-ризиків не набула статусу загальновизнаного стандарту, що породжує несумісність оцінок різних банків і рейтингових агентств. Інтеграція ESG в операційну діяльність банку потребує фахівців, що поєднують знання фінансового аналізу, екологічного права та

корпоративного управління, - а такі фахівці на вітчизняному ринку праці є рідкістю.

Попри зазначені труднощі, перспективи розвитку ESG-орієнтованого ризик-менеджменту в українських комерційних банках є цілком реальними. НБУ поступово формує регуляторну базу сталого фінансування, орієнтуючись на кращі практики ЄС. Також зростає попит з боку корпоративних клієнтів на «зелене» фінансування для проєктів з відновлюваної енергетики та енергоефективності. Таким чином, управління ESG-ризиками перетворюється на невід'ємну складову стратегічного менеджменту сучасного комерційного банку. Для українського банківського сектору це не лише питання відповідності міжнародним вимогам, але й реальна конкурентна перевага в умовах постконфліктної реінтеграції у глобальну фінансову систему.

Список літератури:

1. Basel Committee on Banking Supervision. Principles for the effective management and supervision of climate-related financial risks. Basel : Bank for International Settlements, 2022. 34 p. URL: <https://www.bis.org/bcbs/publ/d532.htm>
2. Network for Greening the Financial System (NGFS). NGFS Climate Scenarios for central banks and supervisors. 4th Edition. Paris : Banque de France, 2023. 82 p. URL: <https://www.ngfs.net/ngfs-scenarios-portal>
3. European Banking Authority. EBA Report on management and supervision of ESG risks for credit institutions and investment firms. EBA/REP/2021/18. Luxembourg : EBA, 2023. 385 p. URL: https://www.eba.europa.eu/sites/default/files/document_library/Publications/Reports/2021/1015656/EBA%20Report%20on%20ESG%20risks%20management%20and%20supervision.pdf

Шматко В, ст.гр. 072-22-1

науковий керівник: к.е.н., проф. каф. ЕАФ Соляник Л.Г.

НТУ «Дніпровська політехніка»,

ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ ПІДПРИЄМСТВ

Практика господарювання вітчизняних підприємств демонструє стійку розбіжність між теоретичними моделями фінансового управління і реальними рішеннями, що ухвалюються в умовах невизначеності. Навіть там, де інструментарій фінансового менеджменту формально запроваджений, він нерідко існує як набір звітних форм, а не як реальний механізм прийняття рішень. Ідентифікація конкретних вузьких місць - перший крок до побудови дієвої системи управління фінансами. На підставі аналізу публікацій можна виокремити п'ять типових проблем, що систематично виникають незалежно від галузевої приналежності підприємства [1; 2]. Їх природу, першопричини та фінансові наслідки узагальнено у табл. 1.

Таблиця 1

Типові проблеми управління фінансами підприємств та їх наслідки

Проблема	Причини виникнення	Фінансові наслідки
Дефіцит довгострокового фінансування	Нерозвиненість ринку капіталу; висока кредитна ставка; відсутність кредитної історії у МСБ	Фінансування довгострокових активів короткостроковими зобов'язаннями; хронічний ризик ліквідності
Слабкість фінансового планування	Реактивна управлінська культура; брак кваліфікованих кадрів; відсутність автоматизованих систем	Бюджетні відхилення понад 20–30%; запізнілі рішення щодо залучення або скорочення ресурсів
Надлишковий оборотний капітал	М'яка кредитна політика щодо покупців; надмірне страхування запасів	Зниження рентабельності власного капіталу; зростання потреби в зовнішньому фінансуванні
Неповнота системи ризик-менеджменту	Зосередженість на операційних ризиках; нехтування ринковими і репутаційними загрозами	Непередбачені збитки від курсових коливань, цінових шоків, кіберінцидентів

Низька транспарентність звітності	Неповне впровадження МСФЗ; небажання розкривати інформацію	Відмова інвесторів і МФО від фінансування; вищі ставки позикового капіталу
---	--	--

Джерело: складено автором на основі [1; 2]

Дані табл. 1 вказують на те, що більшість проблем мають системний характер і взаємно підсилюють одна одну. Дефіцит довгострокового фінансування змушує підприємства залучати дорогі короткострокові ресурси, що, у поєднанні зі слабким плануванням, призводить до хронічної нестачі ліквідності. Водночас відсутність прозорості звітності закриває доступ до інституційних інвесторів і міжнародних фінансових організацій, а отже, відтворює першу проблему по замкнутому колу.

Особливо показовою є ситуація з управлінням оборотним капіталом. За даними окремих досліджень, середній показник операційний цикл для промислових підприємств України перевищує 90 днів, тоді як у порівнянних компаніях Центральної Європи він утримується на рівні 45–60 днів [3]. Різниця у 30–50 днів означає, що вітчизняні підприємства вимушені щорічно заморожувати в оборотному капіталі значні суми, які могли б бути спрямовані на розвиток або скорочення боргового навантаження.

Паралельно наростає розрив між обсягом ризиків, з якими стикаються підприємства, і зрілістю їхніх систем ризик-менеджменту. Валютні стрибки 2022–2024 років, ціновий шок на енергоносії, переривання логістичних ланцюгів унаслідок бойових дій - усі ці події продемонстрували вразливість компаній, де управління ризиками зводилось до страхування майна і ситуативного хеджування. Підприємства з формалізованими процедурами сценарного аналізу пройшли цей період із суттєво меншими втратами [4].

Вихід із ситуації, що склалася, пов'язаний із впровадженням конкретних управлінських інструментів, вибір яких має ґрунтуватись на розмірі компанії, галузевій специфіці та наявних ресурсах. Ковзне бюджетування дає максимальний ефект там, де виручка суттєво залежить від сезонності або

кон'юнктурних коливань. Для малого бізнесу з обмеженими ІТ-ресурсами більш реалістичним першим кроком стане впровадження навіть базової системи управлінського обліку у хмарному середовищі, яка дозволить перейти від інтуїтивних до обґрунтованих фінансових рішень. Впровадження варто починати не з технологій, а з перегляду процесів і відповідальності. Автоматизація хаотичних процесів лише пришвидшує хаос. Натомість чітке розмежування між операційним і фінансовим контролінгом, запровадження регулярного фінансового моніторингу та КРІ для фінансових менеджерів здатні помітно підвищити якість рішень.

Таким чином, подолання типових проблем управління фінансами підприємств потребує не копіювання зарубіжних практик у чистому вигляді, а усвідомленої і поетапної адаптації перевірених інструментів до вітчизняних умов. Пріоритетними напрямками є діагностика вузьких місць у фінансовому циклі, побудова культури планування і відповідальності за результат, підвищення прозорості для зовнішніх стейкхолдерів. Реалізація цих напрямів є необхідною умовою залучення інвестицій і стійкого зростання підприємств в умовах майбутньої повоєнної відбудови.

Список літератури:

1. Дергалюк Б.О., Деркач Н.О. Фінансове планування на підприємстві: сутність, проблеми та оптимізація. *Економіка та суспільство*. 2023. № 54. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-54-19>
2. Обелець Т.А. Особливості бюджетування на підприємстві в умовах криз нестабільності. *Економіка та суспільство*. 2025. № 74. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-74-104>
3. Балдинюк В.В. Ризик-менеджмент як інструмент управління діяльності суб'єктів господарювання. *Економіка та суспільство*. 2023. № 55. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-55-39>

4. Бобиль В.В., Лоскутова Г.А. Ризик-орієнтоване управління як складова фінансово-економічної безпеки підприємства. *Review of Transport Economics and Management*. 2023. Вип. 9 (25). DOI: <https://doi.org/10.15802/rtem2023/288918>

Іващенко В.О., ст. гр. 072-22-1

Науковий керівник: к. е. н., доц., проф. каф. ЕАФ

Соляник Л.Г.

НТУ «Дніпровська політехніка»,

кафедра економічного аналізу і фінансів

ЕФЕКТИВНІСТЬ ІПОТЕЧНОГО КРЕДИТУВАННЯ У КОМЕРЦІЙНОМУ БАНКУ В УМОВАХ ФІНАНСОВОЇ НЕСТАБІЛЬНОТІ

Іпотечне кредитування посідає важливе місце у сучасній банківській системі, адже поєднує інтереси фінансових установ, населення та бізнесу. У періоди економічної нестабільності воно набуває особливої ваги, адже водночас відкриває перспективи для розвитку банківської діяльності та підсилює ризики функціонування фінансової системи. Ефективність іпотечного кредитування визначається здатністю банку забезпечувати прибутковість кредитного портфеля, підтримувати ліквідність та мінімізувати ймовірність неплатежів з боку позичальників.

Іпотечний кредит є довгостроковим зобов'язанням, забезпеченим нерухомістю, що робить його залежним від макроекономічних умов та рівня фінансової стабільності в країні. Для банку він виступає інструментом диверсифікації активів, а для позичальника - можливістю отримати житло чи інвестиційний об'єкт без необхідності здійснювати значні одноразові витрати. Таким чином, іпотека виконує одночасно фінансову та соціальну функцію, сприяючи розвитку будівельної галузі та суміжних секторів економіки.

У кризові періоди ефективність іпотечного кредитування знижується через зростання неплатежів, падіння доходів населення, зменшення вартості заставної

нерухомості та обмежений доступ банків до довгострокових ресурсів. Додатковим чинником є підвищення вимог регулятора щодо резервування та капіталу, що змушує банки переглядати кредитну політику та впроваджувати нові механізми управління ризиками. Показовим прикладом є ситуація в Україні у 2022 році, коли банки видали лише 2009 іпотечних кредитів на загальну суму 1,96 млрд грн. Порівняно з 2021 роком нове іпотечне кредитування скоротилося у 5,3 рази за кількістю договорів та у 4,3 рази в грошовому вимірі. Переважна частина кредитів була оформлена у січні–лютому, до початку повномасштабної військової агресії, тоді як у березні–травні видачі не здійснювалися взагалі, а влітку вони мали поодинокий характер. Лише з вересня іпотека почала поступово відновлюватися завдяки державним програмам підтримки “Доступна іпотека” та “єОселя”, які передбачали знижені відсоткові ставки 7% та 3% річних відповідно. У вересні–листопаді було видано 252 кредити на суму близько 280 млн грн, а у грудні — 405 кредитів на пів мільярда гривень, що стало найвищим місячним показником від початку війни. Водночас вже у лютому 2026 року національні банки України продемонстрували суттєве відновлення ринку, видавши 701 іпотечний кредит на суму 1,395 млрд грн, що свідчить про поступове повернення довіри населення та активізацію державних програм підтримки [1].

Ключове значення для ринку має саме державна програма «єОселя». Вона фактично реанімувала іпотечний сегмент, який практично зупинився на початку вторгнення, і нині більшість нових договорів укладається саме в її межах. Важливим є й те, що з кінця 2024 року акцент було перенесено на первинний ринок новобудов віком до трьох років, що підтримує будівельну галузь та створює мультиплікативний ефект для економіки. Доступність фінансування за пільговими ставками 3% та 7% зробила іпотеку реальною для категорій населення, які раніше не могли собі її дозволити, зокрема для військових, лікарів, учителів та внутрішньо переміщених осіб. Це не лише розширило соціальну функцію іпотеки, а й підвищило її роль як інструмента економічної стабілізації.

Перспективи 2026 року свідчать про подальше масштабування програми за рахунок міжнародного фінансування. Важливим нововведенням стала підтримка внутрішньо переміщених осіб, де держава компенсує значну частину першого внеску та платежів за перший рік. Станом на квітень 2026 року програма продовжує розширюватися, залишаючись ключовим інструментом забезпечення українців житлом та водночас стимулюючи розвиток суміжних галузей економіки.

Підвищення ефективності іпотечного кредитування можливе завдяки продовженню розвитку програм державної підтримки, впровадженню цифрових технологій, які знижують витрати та забезпечують прозорість процесів, а також диверсифікації кредитних продуктів, що дозволяє враховувати різні потреби позичальників.

Отже, ефективність іпотечного кредитування у комерційному банку в умовах фінансової нестабільності залежить від здатності установи гнучко реагувати на виклики, впроваджувати інноваційні продукти та підтримувати стабільність кредитного портфеля. Український досвід 2022–2026 років демонструє, що навіть у надзвичайно складних умовах банки здатні відновлювати кредитування завдяки державній підтримці та адаптивним стратегіям, забезпечуючи не лише власну прибутковість, а й розвиток економіки загалом.

Список літератури

1. Офіційний веб-сайт Національного банку України.
<https://bank.gov.ua>
Офіційний веб-сайт АТ КБ “Приватбанк”. <https://privatbank.ua/kredyty/eoselya>

СЕКЦІЯ 5 ФІНАНСОВІ ТЕХНОЛОГІЇ (FINTECH) ТА ІННОВАЦІЇ В ОБЛІКОВО-ФІНАНСОВІЙ СФЕРІ

Гнеуш А. В., ст. гр. 072-23-1

науковий керівник: к.т.н., доц. каф. ЕАФ Штефан Н.М.

*НТУ «Дніпровська політехніка»,
кафедра економічного аналізу і фінансів*

РОЗВИТОК ФІНТЕХУ В УКРАЇНІ: ІННОВАЦІЇ У ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГАХ ТА ІНВЕСТИЦІЯХ

Фінансові технології сьогодні є одним із ключових чинників трансформації економіки України. Протягом останніх років фінтех-сектор продемонстрував стрімке зростання, ставши не лише катализатором інновацій, але й важливою частиною фінансової екосистеми країни. Завдяки активному розвитку цифрових сервісів, поширенню онлайн-банкінгу, популярності безготівкових платежів і залученню інвестицій у технологічні проєкти, фінтех поступово перетворюється на потужний рушій модернізації фінансової системи.

За оцінками UAConsulting, обсяг українського фінтех-ринку може досягти близько 6,9 млрд доларів США у 2025 році, а середньорічні темпи зростання становлять майже 15 % [1]. Каталог FintechUA повідомляє, що на початок 2024 року в Україні функціонує понад 250 фінтех-компаній, більшість із яких зосереджені в Києві. Приблизно половина з них працює на міжнародному ринку, а понад 70 % уже є прибутковими. Найбільш розвиненими напрямками є платіжні сервіси, нео-банки, онлайн-кредитування, регуляторні технології, рішення на базі штучного інтелекту, а також сервіси для бізнесу. Найвідомішим прикладом є Monobank — український нео-банк, який активно впроваджує інновації у сфері цифрових фінансових послуг і став символом успішного поєднання технологій та зручності користування [2].

Важливою передумовою розвитку фінтеху є цифровізація економіки, активне використання смартфонів і зростання запиту на дистанційні послуги. Пандемія COVID-19, а згодом і повномасштабна війна, посилили потребу у безконтактних розрахунках і безпечних онлайн-операціях. Зміна поведінки споживачів стала стимулом для зростання попиту на фінансові інновації, особливо серед малого та середнього бізнесу, який прагне оптимізувати свої платежі й управління коштами [3].

Однією з новітніх тенденцій у розвитку фінтеху в Україні є поява рішень на перетині фінансових технологій та блокчейн-інфраструктури, зокрема у сфері токенизації активів та використання смарт-контрактів для автоматизації фінансових операцій. Зростає інтерес до децентралізованих фінансів (DeFi), що відкривають можливості для альтернативного кредитування, інвестування та управління капіталом без посередників. Українські розробники активно експериментують із впровадженням блокчейн-рішень у сфері ідентифікації клієнтів (KYC), аудиту транзакцій та формування цифрових реєстрів, що може стати проривом у прозорості та безпеці фінансових послуг. Попри правові обмеження, ці технології починають інтегруватися у продукти фінтех-компаній, готуючи основу для ширшого впровадження цифрових активів у реальну економіку.

Ще однією важливою тенденцією є зростання фінансової інклюзії через розвиток *embedded finance* — вбудованих фінансових сервісів, які інтегруються безпосередньо в цифрові платформи, онлайн-магазини або мобільні застосунки. Українські стартапи дедалі частіше розробляють B2B-рішення, що дозволяють компаніям непрофільного фінансового сектору (наприклад, аграрним, логістичним або освітнім платформам) пропонувати своїм клієнтам банківські послуги — платежі, кредити, страхування — у рамках одного інтерфейсу. Це зменшує бар'єри для доступу до фінансових інструментів, особливо у регіонах із обмеженою банківською інфраструктурою. У результаті, фінтех починає

виконувати не лише роль галузі, а стає інфраструктурним компонентом цифрової економіки України.

Національний банк України активно сприяє розвитку галузі. У межах Стратегії розвитку фінтеху до 2025 року визначено пріоритети формування інноваційної екосистеми, розвитку платіжної інфраструктури та запровадження регуляторних пісочниць (regulatory sandboxes), що дозволяють тестувати нові фінансові продукти у контрольованому середовищі [2]. Держава також розглядає можливість запровадження податкових стимулів для компаній, що працюють у сфері фінансових технологій, а Міністерство цифрової трансформації через ініціативу «Дія.City» створює сприятливі умови для ІТ-та фінтех-бізнесу.

Одним із ключових драйверів зростання є інвестиційна активність. Незважаючи на складні геополітичні умови, українські стартапи продовжують залучати фінансування як від внутрішніх, так і від міжнародних венчурних фондів. У 2024 році десять найбільших раундів інвестицій у стартапи з України досягли обсягу близько 286 мільйонів євро [3]. Провідні фонди, такі як SMRK, TA Ventures, Genesis Investments, підтримують фінтех-проекти, орієнтовані на глобальні ринки. Аналітики KPMG зазначають, що в середньостроковій перспективі Україна має значний потенціал для зростання у фінтех-сегменті, особливо в напрямках цифрових платежів, онлайн-кредитування та кібербезпеки.

Разом із тим, попри позитивні тенденції, сектор стикається з рядом викликів. Одним із головних є недосконалість нормативно-правового регулювання. В Україні досі відсутній окремий закон, який би системно регулював діяльність фінтех-компаній, визначав їхній статус і повноваження. Унаслідок цього більшість інноваційних сервісів змушені співпрацювати з банками або небанківськими установами для надання своїх послуг, що обмежує їхню автономність і гальмує розвиток конкуренції.

Іншою проблемою є обмежений доступ до довгострокового капіталу. За даними FintechUA, 79 % компаній фінансуються переважно власними коштами, а зовнішні інвестиції залучають лише близько 20 % [4]. Через війну та

економічну нестабільність іноземні інвестори виявляють обережність, що ускладнює залучення великих фінансових ресурсів. Додатковим ризиком є кібербезпека: збільшення кількості атак на фінансову інфраструктуру загрожує стабільності фінансової системи. Дослідження показують, що фінтех-компанії є однією з найуразливіших цілей для кібератак у світі .

Серед викликів також варто виділити проблеми масштабування бізнесу та виходу на зовнішні ринки. Хоча майже половина українських фінтех-компаній уже має іноземних клієнтів, багато з них зіштовхуються з труднощами адаптації до регуляторних вимог інших країн та з високим рівнем конкуренції на світових ринках . Для подолання цих бар'єрів потрібна державна підтримка, спрощення доступу до міжнародних фінансових програм, таких як Horizon Europe, EBRD чи COST, що фінансують інноваційні проекти у сфері цифрових технологій.

Успішний розвиток фінтеху вимагає комплексного підходу. По-перше, необхідно вдосконалити правову базу, ухваливши сучасне законодавство про фінансові інновації, яке забезпечить баланс між безпекою та гнучкістю для компаній. По-друге, важливо створити умови для стимулювання інвестицій, у тому числі через податкові пільги, державні гарантії та партнерські програми із приватним сектором. По-третє, варто підвищувати рівень кіберзахисту, розробивши національні стандарти безпеки для фінтех-послуг. Нарешті, необхідно посилювати міжнародну інтеграцію — сприяти участі українських компаній у глобальних акселераторах та проєктах, що відкривають нові ринки збуту.

Отже, фінтех в Україні є одним із найдинамічніших і найперспективніших сегментів сучасної економіки, що поєднує інновації, підприємництво, цифрові технології та міжнародну кооперацію. Попри складні умови воєнного часу, українські компанії продовжують демонструвати високу гнучкість, адаптивність і здатність швидко реагувати на глобальні виклики, зберігаючи конкурентоспроможність на світовому ринку.

Список літератури

1. UAConsulting. Ukraine's \$6.9B Fintech Boom in 2025: Opportunities, Trends & Risks. UAConsulting, 18 черв. 2025. URL: <https://uaconsulting.eu/2025/06/18/ukraine-fintech-investment>
2. Національний банк України. Розвиток фінтеху в Україні до 2025 року. Офіційний сайт НБУ, [Електронний ресурс] – режим доступу: <https://bank.gov.ua/ua/about/develop-strategy/fintech2025>
3. Kostanic A. M. Top 10 Rounds for Ukrainian Startups in 2024 Amounted to €286M. The Recursive, 30 січ. 2025. – Електронний ресурс: <https://therecursive.com/biggest-funding-rounds-investments-ukraine-startups-2024/>
4. Українська асоціація фінтех та інноваційних компаній. Український фінтех каталог 2024. Електронний ресурс: https://fintechua.org/catalog_2024ua

Вовк Є.П., ст. гр. ОАм-25-1

науковий керівник: к.т.н., доцент каф. ЕАФ Штефан Н.М.

НТУ «Дніпровська Політехніка»

кафедра економічного аналізу і фінансів

ІНВЕСТИЦІЇ В ЦИВІЛЬНУ БЕЗПЕКУ УКРАЇНИ

В умовах сучасних глобальних викликів, зокрема воєнних загроз, техногенних катастроф, кіберризиків та природних надзвичайних ситуацій, питання забезпечення цивільної безпеки держави набуває особливого значення. Для України ця проблема стала особливо актуальною після початку повномасштабної агресії росії у 2022 році. В таких умовах важливим фактором підвищення рівня безпеки населення є інвестиції у розвиток системи цивільного захисту, модернізацію інфраструктури безпеки, розвиток технологій реагування на надзвичайні ситуації та підготовку відповідних фахівців.

Інвестиції у цивільну безпеку включають фінансування державних програм, модернізацію систем оповіщення, будівництво укриттів, розвиток рятувальних служб, кібербезпеку, а також створення нових технологій для моніторингу та реагування на загрози. Ефективне інвестування в цю сферу дозволяє не лише зменшити ризики для населення, а й підвищити стійкість держави до кризових ситуацій.

Цивільна безпека є важливою складовою національної безпеки держави. Вона спрямована на захист життя і здоров'я громадян, матеріальних цінностей та докільля від наслідків надзвичайних ситуацій. Інвестиції в цю сферу мають стратегічний характер, оскільки дозволяють забезпечити ефективне функціонування системи цивільного захисту [1].

Основними напрямками інвестування у цивільну безпеку є: розвиток інфраструктури цивільного захисту; модернізація систем оповіщення населення; створення сучасних укриттів та захисних споруд; розвиток аварійно-рятувальних служб; впровадження цифрових технологій у сфері безпеки.

Завдяки інвестиціям держава може підвищити ефективність реагування на надзвичайні ситуації, мінімізувати економічні збитки та забезпечити захист населення [1].

Фінансування інвестицій у сферу цивільної безпеки може здійснюватися з різних джерел. Основними з них є державний бюджет, місцеві бюджети, міжнародна фінансова допомога, гранти міжнародних організацій та приватні інвестиції [4].

Державний бюджет є ключовим джерелом фінансування розвитку системи цивільного захисту. За рахунок бюджетних коштів фінансується діяльність Державної служби України з надзвичайних ситуацій, модернізація систем оповіщення, створення нових укриттів та забезпечення спеціалізованою технікою. [6]

Важливу роль відіграє також міжнародна допомога. Україна активно співпрацює з міжнародними організаціями, такими як Європейський Союз,

Світовий банк та Програма розвитку ООН. Завдяки такій співпраці реалізуються проєкти з відновлення інфраструктури, розвитку системи реагування на надзвичайні ситуації та підвищення рівня кібербезпеки [4].

Крім того, дедалі більшого значення набувають приватні інвестиції. Бізнес зацікавлений у розвитку безпечного середовища, оскільки стабільність та безпека є важливими умовами для економічного розвитку [4].

Сучасні умови вимагають активного розвитку різних напрямів цивільної безпеки. Одним із ключових напрямів є модернізація системи оповіщення населення. Сучасні цифрові технології дозволяють оперативно інформувати громадян про загрози та надзвичайні ситуації [1]. Іншим важливим напрямом є будівництво та модернізація захисних споруд. Після початку повномасштабної війни значна увага приділяється створенню укриттів у школах, лікарнях, житлових будинках та громадських місцях [3].

Важливим напрямом є також розвиток аварійно-рятувальних служб. Це включає закупівлю сучасної техніки, обладнання, підготовку фахівців та впровадження нових технологій для проведення рятувальних операцій [3].

Окрему увагу приділяють розвитку кібербезпеки, оскільки сучасні загрози часто мають цифровий характер. Інвестиції у кіберзахист дозволяють захистити критичну інфраструктуру держави та запобігти інформаційним атакам [1].

Попри значний прогрес у розвитку системи цивільної безпеки, існує низка проблем, які стримують ефективне інвестування у цю сферу. Серед них можна виділити обмеженість бюджетних ресурсів, недостатній рівень розвитку інфраструктури та необхідність модернізації технічної бази [2].

Також важливою проблемою є недостатня координація між державними органами, місцевими органами влади та приватним сектором. Для вирішення цих проблем необхідно створити ефективну систему управління інвестиційними проєктами у сфері цивільної безпеки [4].

Перспективи розвитку інвестицій у цивільну безпеку України пов'язані з активною міжнародною співпрацею, впровадженням інноваційних технологій та

підвищенням ролі приватного сектору. Важливим напрямом є також інтеграція української системи цивільного захисту до європейських механізмів безпеки [4].

Таким чином, інвестиції у цивільну безпеку України є важливою складовою забезпечення національної безпеки держави. Вони сприяють розвитку інфраструктури цивільного захисту, модернізації систем оповіщення, підвищенню ефективності діяльності рятувальних служб та розвитку кібербезпеки.

Ефективне використання інвестицій дозволяє підвищити рівень захисту населення, зменшити наслідки надзвичайних ситуацій та забезпечити стабільний розвиток держави. У майбутньому важливим завданням є залучення нових джерел фінансування, впровадження сучасних технологій та розвиток міжнародного співробітництва у сфері цивільної безпеки.

Список літератури

1. Кодекс цивільного захисту України: Закон України від 02.10.2012 №5403-VI. – Київ, 2024.
2. Указ Президента України. Стратегія національної безпеки України. – Київ, 2020.
3. Державна служба України з надзвичайних ситуацій. Офіційний сайт ДСНС України. – Київ, 2025.
4. Світовий банк (World Bank). Ukraine Rapid Damage and Needs Assessment (RDNA3). – Washington, 2024.
5. United Nations Development Programme (UNDP). Recovery and Civil Protection Support for Ukraine. – New York, 2024.
6. Кабінет Міністрів України. План відновлення України на 2024–2030 роки. – Київ, 2024.

СЕКЦІЯ 6. АУДИТ, КОНТРОЛЬ ТА ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ПІДПРИЄМСТВ

Чебурчан Л.С. гр. 071-23зск-1
науковий керівник: д.е.н., проф. каф. МВА Макурін А.А.
НТУ “Дніпровська політехніка”

ОБЛІК І АУДИТ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ: ЗНАЧЕННЯ, ПРОБЛЕМИ ТА ОСОБИСТЕ БАЧЕННЯ

У сучасних умовах трансформації економічного середовища ефективно управління фінансовими ресурсами підприємства виступає визначальним чинником забезпечення його стабільності, платоспроможності та конкурентоспроможності. Важливою складовою фінансового менеджменту є дебіторська заборгованість, яка відображає обсяг коштів, що підлягають отриманню від контрагентів у результаті здійснення господарських операцій. Незважаючи на свою звичність у діяльності підприємств, дебіторська заборгованість є одним із найбільш ризикогенних елементів активів, що обумовлює необхідність належної організації її обліку та аудиту.

Дебіторську заборгованість доцільно розглядати як індикатор фінансового стану підприємства, оскільки її динаміка та структура безпосередньо відображають ефективність політики управління розрахунками з контрагентами. Зокрема, неконтрольоване зростання обсягів дебіторської заборгованості може свідчити про низьку платоспроможність покупців, недосконалість кредитної політики підприємства або недостатній рівень контролю за виконанням договірних зобов'язань. За таких умов підприємство фактично здійснює безвідсоткове кредитування своїх клієнтів, що призводить до відволікання обігових коштів та зниження ліквідності.

Раціонально організований бухгалтерський облік дебіторської заборгованості має забезпечувати не лише своєчасне та достовірне відображення

інформації про обсяги заборгованості, але й створювати інформаційну базу для проведення її комплексного аналізу. Важливими аспектами такого аналізу є оцінка структури дебіторської заборгованості, визначення строків її погашення, ідентифікація прострочених та сумнівних боргів, а також оцінка ймовірності їх стягнення. Це дозволяє своєчасно виявляти негативні тенденції та приймати обґрунтовані управлінські рішення.

Водночас ключові проблеми в організації обліку дебіторської заборгованості пов'язані переважно не з технічними аспектами, а з недосконалістю організаційного забезпечення. На практиці значна кількість підприємств обмежується формальним веденням обліку без належного контролю за своєчасністю розрахунків. Серед типових недоліків слід виділити відсутність чітко визначеної політики надання комерційного кредиту, недостатній аналіз фінансового стану контрагентів, а також формальний підхід до створення резерву сумнівних боргів. У результаті фінансова звітність може не відображати реального стану розрахунків, що негативно впливає на якість управлінських рішень.

Особливого значення набуває аудит дебіторської заборгованості як інструмент незалежної оцінки її стану та ефективності системи внутрішнього контролю. Аудит не обмежується перевіркою правильності відображення господарських операцій у бухгалтерському обліку, а передбачає комплексну оцінку реальності заборгованості, аналіз її структури, визначення частки прострочених боргів, а також перевірку обґрунтованості створення резерву сумнівних боргів. Крім того, аудит спрямований на виявлення можливих порушень, зловживань та помилок, що можуть впливати на достовірність фінансової звітності.

Результати аудиту сприяють підвищенню рівня прозорості фінансово-господарської діяльності підприємства, зміцненню довіри з боку інвесторів, кредиторів і ділових партнерів, а також формуванню ефективної системи управління фінансовими ризиками. Таким чином, аудит дебіторської

заборгованості виконує не лише контрольну, але й аналітичну та превентивну функції.

Важливим напрямом удосконалення обліку та аудиту дебіторської заборгованості є впровадження сучасних інформаційних технологій. Використання автоматизованих систем обліку дозволяє підвищити оперативність обробки інформації, забезпечити постійний моніторинг стану розрахунків, формувати аналітичні звіти та здійснювати контроль за дотриманням строків погашення заборгованості. Це, у свою чергу, сприяє зниженню ризику помилок, підвищенню точності облікових даних та ефективності управлінських рішень. Водночас впровадження технологій має супроводжуватися удосконаленням фінансової політики підприємства та підвищенням відповідальності за управління дебіторською заборгованістю.

Окрему увагу слід приділяти заходам профілактики виникнення проблемної дебіторської заборгованості. До таких заходів належать ретельний відбір контрагентів, оцінка їх платоспроможності, встановлення кредитних лімітів, чітке визначення умов оплати в договорах, а також застосування системи штрафних санкцій у разі порушення договірних зобов'язань. Реалізація зазначених заходів дозволяє мінімізувати ризики ще на етапі укладення господарських угод та підвищити фінансову дисципліну контрагентів.

Список літератури

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV : станом на 01.04.2026 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення: 14.04.2026).
2. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 «Подання фінансової звітності». Вид. офіц.
3. Міністерство фінансів України : офіц. вебсайт. URL: <https://mof.gov.ua> (дата звернення: 14.04.2026).
4. Державна служба статистики України : офіц. вебсайт. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 14.04.2026).

СЕКЦІЯ 7. ОБЛІК І ФІНАНСИ В УМОВАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТА ГЛОБАЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

Крупко В.І., ст.зр.071-22з-1

науковий керівник: д.е.н., зав. каф. ЕАФ Усатенко О.В.

*НТУ «Дніпровська політехніка»,
кафедра економічного аналізу і фінансів*

АНАЛІЗ ПРАКТИКИ СКЛАДАННЯ ЗВІТУ ПРО УПРАВЛІННЯ

Одним із важливих елементів системи корпоративної звітності є Звіт про управління, який виступає інструментом розкриття нефінансової інформації щодо діяльності підприємства, його стратегічних цілей, ризиків, перспектив розвитку та соціальної відповідальності. Зростання вимог з боку держави, інвесторів та інших зацікавлених сторін до якості та повноти інформаційного забезпечення зумовлює необхідність підвищення інформативності та аналітичної цінності Звіту про управління. Водночас на практиці вітчизняні підприємства часто підходять до його складання формально, обмежуючись загальними описами без належного розкриття суттєвих аспектів діяльності, що знижує його корисність для прийняття управлінських рішень.

Сутність Звіту про управління полягає у наданні систематизованої інформації про фінансовий стан, результати діяльності, ключові фактори впливу, ризики та невизначеності, а також стратегію розвитку підприємства. На відміну від фінансової звітності, яка має чітко регламентовану форму і базується на стандартизованих показниках, Звіт про управління носить більш аналітичний і описовий характер. Його зміст спрямований на формування цілісного уявлення про діяльність підприємства та умови його функціонування.

Важливою особливістю Звіту про управління є його орієнтація не лише на відображення минулих результатів, але й на оцінку майбутніх перспектив

розвитку підприємства. У звіті розкриваються стратегічні цілі, напрямки діяльності, інвестиційна політика, а також фактори, які можуть вплинути на подальшу діяльність суб'єкта господарювання. Таким чином, він виступає важливим інструментом комунікації між підприємством.

З метою кращого розуміння сутності та змістовного наповнення Звіту про управління доцільно звернутися до міжнародної практики його формування. У різних країнах та в межах міжнародних стандартів цей звіт має різні назви й особливості подання, однак виконує подібні інформаційно-аналітичні функції. Порівняльну характеристику еквівалентів Звіту про управління в окремих юрисдикціях наведено в таблиці 1:

Таблиця 1

Порівняльна характеристика еквівалентів звіту керівництва у різних країнах

Держава	Назва документа	Сутність та призначення
США	MD&A	Аналітичний розділ річного звіту, у якому менеджмент інтерпретує фінансові показники, пояснює динаміку результатів, фінансовий стан компанії та ключові чинники змін.
Канада	MD&A	Описовий коментар керівництва до фінансових звітів, спрямований на розкриття результатів за звітний період, поточного фінансового стану та очікуваних напрямів розвитку підприємства.
Велика Британія	OFR	Нормативний звіт у складі річної звітності, що висвітлює стратегію, ключові ризики, результати діяльності та фактори, які впливають на формування майбутньої вартості бізнесу.
IASB	Management Commentary	Пояснювальний звіт загального характеру, який доповнює фінансову звітність відомостями про фінансовий стан, ефективність діяльності та використання ресурсів.
Україна	Звіт про управління	Регламентований документ, що містить фінансову та нефінансову інформацію про діяльність підприємства, його ризики, перспективи розвитку та ключові управлінські аспекти.

Складено за [1-5]

Аналіз у таблиці, свідчить про те, що, незважаючи на відмінності в назвах та окремих підходах до подання, еквіваленти Звіту про управління в різних юрисдикціях мають спільне функціональне призначення. У всіх розглянутих країнах зазначені звіти спрямовані на розкриття аналітичної інформації щодо фінансового стану, результатів діяльності підприємства, ключових факторів впливу та перспектив його розвитку.

Список літератури:

1. TOPIC 9 - Management's Discussion and Analysis of Financial Position and Results of Operations (MD&A): US Securities and Exchange Commission URL: <https://www.sec.gov/corpfin/cf-manual/topic-9> (дата звернення: 07.05.2026)
2. National Instrument 51-102 Continuous Disclosure Obligations and Form 51-102F1, Management's Discussion and Analysis: Canadian Securities Administrators (October, 2006) URL: http://www.osc.gov.on.ca/documents/en/Securities-Category5/rule_20061013_51-102_supplement.pdf (дата звернення: 07.05.2026)
3. Accounting Standard : Operational and Financial Review : Accounting Standard Board (January, 2006) URL: <https://www.frc.org.uk/getattachment/4aeb44dd-0c04-479d-9592-d1a503834216/Reporting-Statement-TheOperating-and-Financial-Review-January-2006.pdf> (дата звернення: 07.05.2026)
4. IFRS Practice Statement “Management commentary: a framework for presentation”: International Accounting Standards Board (December, 2010) URL: <http://eifrs.ifrs.org/eifrs/PdfAlone?id=18230&sidebarOption=UnaccompaniedPractice> (дата звернення: 07.05.2026)
5. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/996-14> (дата звернення: 07.05.2026)

Стародубцева А., ст.зр.072-23-1

науковий керівник: к.е.н., доц. каф. ЕАФ Кубецька О.М.

НТУ «Дніпровська політехніка»,

кафедра економічного аналізу і фінансів

РИЗИКИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Інвестиційна діяльність за своєю природою нерозривно пов'язана з невизначеністю, що породжує ризики – ймовірність виникнення несприятливих фінансових наслідків у вигляді втрати доходу або капіталу. Ризик – невід'ємна частина будь-яких інвестиційних операцій. Оцінка ризику посідає чільне місце у прийнятті інвестиційних рішень. Він тісно пов'язаний з отриманням прибутку (невід'ємна частина прибутку), ризик - це невизначеність, яка може призвести чи до втрат, чи до отримання більшого прибутку. Тож, менший ризик – менший прибуток; більший ризик – більший прибуток [1].

У сучасному глобалізованому світі, інвестиційні ризики стають дедалі складнішими через взаємозалежність економік, волатильність фінансових ринків та геополітичну нестабільність.

Ризики можна класифікувати за сферами виникнення, формами інвестування та ступенем впливу, проте ключовим залишається поділ на системні (ринкові) та несистемні (специфічні). Системний ризик впливає на всі активи на ринку одночасно (наприклад, інфляція або зміна облікової ставки), тоді як несистемний ризик пов'язаний з конкретним емітентом або галуззю і може бути мінімізований шляхом диверсифікації.

Економічна сутність ризику полягає у виборі між очікуваною прибутковістю та безпекою вкладень. Високий рівень ризику зазвичай супроводжується можливістю отримання вищого прибутку, що є базовим принципом інвестиційного аналізу.

Однак без належного управління ризик перетворюється на загрозу банкрутства. Важливим аспектом є часовий фактор: чим довший термін інвестування, тим вища ймовірність настання непередбачуваних подій.

Крім фінансових втрат, інвестиційні ризики можуть мати репутаційні наслідки для компанії, що знижує її майбутню інвестиційну привабливість.

Класифікація та характеристика ключових інвестиційних ризиків наведена в табл. 1.

Окрему групу становлять політичні та юридичні ризики, які є особливо актуальними для країн з перехідною економікою.

Таблиця 1

Класифікація та характеристика ключових інвестиційних ризиків

Вид ризику	Сутність та причина виникнення	Способи мінімізації
Ринковий ризик	Коливання цін на активи через зміни в економіці, політиці або ринкових настроях.	Диверсифікація портфеля, хеджування ф'ючерсами.
Кредитний ризик	Ризик дефолту емітента (невиплата відсотків або основної суми боргу).	Ретельний аналіз кредитного рейтингу (Moody's, S&P).
Ризик ліквідності	Неможливість швидко продати актив за справедливою ціною без значних втрат.	Інвестування у високоліквідні активи, формування резервів.
Валютний ризик	Зміна вартості активів через коливання курсів валют.	Валютна диверсифікація, використання форвардних контрактів.
Інфляційний ризик	Знецінення реальної вартості капіталу та майбутніх доходів через зростання цін.	Інвестування в реальні активи (нерухомість, золото), акції.

Вони включають зміни у податковому законодавстві, націоналізацію активів, введення санкцій або військові конфлікти. Ці ризики важко піддаються математичному моделюванню, тому інвестори використовують методи сценаріїв та експертних оцінок для формування прогнозів.

Таким чином, перед тим, як інвестор прийме рішення необхідно перевірити чи задовольняє проект наступним критеріям: мінімальність ризику

інвестиційних втрат, короткість строку окупності, стабільність надходжень, висока рентабельність, відсутність більш вигідних альтернатив [2]. Повне усунення ризиків в інвестиційній діяльності є неможливим, проте професійне управління ними дозволяє оптимізувати співвідношення «ризик-дохід». Стратегія успішного інвестора базується на постійному моніторингу ринкових індикаторів, психологічній стійкості до тимчасових втрат та готовності коригувати інвестиційний портфель відповідно до нових реалій. Використання сучасних ІТ-платформ для аналізу портфеля та доступ до перевірених аналітичних джерел є обов'язковою умовою для мінімізації помилок у процесі прийняття інвестиційних рішень. Тільки системний підхід до ризик-менеджменту перетворює інвестування з азартної гри на прогнозований процес примноження капіталу.

Список літератури:

1. Балджи М.Д., Карпов В.А., Ковальов А.І., Костусєв О.О., Котова І.М., Сментина Н.В. Обґрунтування господарських рішень та оцінка ризиків: навчальний посібник. Одеса: ОНЕУ, 2013. 670 с.
2. Інвестиційні ризики: сутність та методи їх оцінки. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/31484701-511e-49bd-b0f1-a61fce7b1454/content>